

Dokumentation av Skördeundersökningen 2013

Dokumentation av Skördeundersökningen 2013	1
1. Kort om dokumentation och undersökning	1
1.1 INLEDNING	1
1.2 UNDERSÖKNINGENS SYFTE	1
1.3 UNDERSÖKNINGENS FLÖDE	2
<i>Flödesschema</i>	8
2. Användare och användarbehov	9
2.1 NATIONELL ANVÄNDNING	9
2.2 INTERNATIONELL ANVÄNDNING	14
3. Uppgiftsinsamling	16
3.1 POPULATION OCH RAM	16
3.2 URVALSFÖRFARANDE	17
3.3 MÄTINSTRUMENT	18
3.4 INSAMLINGSFÖRFARANDE	31
3.5 ÅTGÄRDER FÖR FÖRENKLAT UPPGIFTSLÄMNANDE	32
4. Statistisk bearbetning och redovisning	33
4.1 SKATTNINGAR, MODELLER, BERÄKNINGAR	33
4.2 REDOVISNING	36
4.3 KVALITETEN I REDOVISADE DATA	36
5. Utvärdering och uppföljning	40
5.1 IFYLLD UTVÄRDERINGSMALL	40
5.2 PLAN FÖR ANALYSRAPPORTER	50
5.3 UPPFYLLER PRODUKTEN KRITERIERNA FÖR TILLRÄCKLIG KVALITET	50
6. Dokumentation av observationsregister för arkivering	50

1. Kort om dokumentation och undersökning

1.1 Inledning

Inom skördeundersökningen framställs statistik om årets skördar av spannmål, trindsäd, oljeväxter, potatis och slättervall. ”Beskrivning av statistiken”, som åtföljer varje Statistiskt meddelande, ger en kortare beskrivning av undersökningens syfte samt hur undersökningen gått till. Här beskrivs de olika variablerna och de statistiska storheterna. Inom skördeundersökningen finns tre olika dokument av typen Beskrivning av statistiken för de tre delundersökningarna ”Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter”, ”Skörd av potatis” respektive ”Skörd av slättervall”. Dessa finns tillgängliga på Jordbruksverkets och SCB:s hemsidor, på samma platser som de Statistiska meddelandena. Det rekommenderas att först läsa igenom beskrivning av statistiken, för att se om den informationen täcker läsarens behov. Om ytterligare behov finns läser man ”Dokumentation av Skördeundersökningen”, som ger en mer detaljerad information om undersökningen.

1.2 Undersökningens syfte

Sedan slutet av 1700-talet har statistik om skördar inom jordbruket redovisats varje år i Sverige. Metoderna för insamling av skördeuppgifter har varierat under de olika tidsepok-

erna. En översikt över de förändringar som genomförts ges i publikationen "Svensk jordbruksstatistik 200 år", som år 1999 utgavs av SCB. Från och med år 2005 kan de lantbrukare som är med i undersökningen lämna uppgifter om skörden på en särskild webbsida. Övriga lantbrukare kontaktas per telefon av jordbrukskunniga intervjuare.

Huvudsyftet är att vara en grundkälla för beräkning av jordbrukets produktion av olika grödor i olika regioner i Sverige. Informationen ingår i de ekonomiska kalkyler som görs för jordbrukssektorn totalt och för enskilda grödor och regioner. Kalkylerna behövs bland annat vid politiska överväganden inom områdena klimat, miljö, landsbygdsutveckling och marknadsstrategier, både nationellt och inom EU.

1.3 Undersökningens flöde

Här presenteras det flöde som skördeundersökningen har.

1. Undersökningen planeras (hösten 2012). För att få reda på vilka förändringar som kan behöva göras i webbenkäten skickas en utvärdering ut till samtliga intervjuare som medverkat i den just avslutade uppgiftsinsamlingen. Eventuella synpunkter från intervjuare, uppgiftslämnare och statistikanvändare diskuteras i arbetsgruppen. Åtgärder bestäms. Det kan t.ex. gälla redovisning av nya grödor eller nya funktioner i webbsystemet.



2. Arbetsgruppen utvärderar inflödet av data för den pågående undersökningen och överväger ev. senareläggning eller tidigareläggning av publiceringstider. Datum då undersökningens resultat ska redovisas i Sverige föreslås. Det gäller datum för slutligt Statistiskt Meddelande (SM) från den pågående undersökningen och preliminära SM samt pressmeddelanden för den årgång som planeras.



3. Tidsschema för undersökningen sätts upp (vinter 2013). Här bestäms i stora drag när de olika momenten ska genomföras och vilka personer som ska ansvara för de olika delarna. Kontakt tas med Näringslivets Regelnämnd (NNR), som i första hand vill få information om förändringar i undersökningen. Se också flödesschemat efter detta avsnitt, för en redogörelse av när i tiden olika delar av undersökningen utförs.

- A. Rekrytering av intervjuare (vår).
- B. Utveckling och test av webbsystem (vår och sommar).
- C. Urval av jordbruksföretag (sommar).
- D. Insamling och granskning av skördeuppgifter (höst).
- E. Publicering av preliminär statistik (höst).
- F. Dataleverans till Eurostat (höst, vinter, vår, påföljande höst).
- G. Publicering av slutlig statistik (påföljande vår).



4. Genom att ständigt förbättra de IT-system som används kan arbetet efterhand ske mer rationellt och med ökad säkerhet när det gäller datahanteringen. Förslagen till förändringar kommer från uppgiftslämnarna, intervjuarna, IT-personalen och från personalen som arbetar med granskning och beräkningar. Från statistik-användarhåll (bland annat från Eurostat) kan ändrade statistikbehov innebära att nya IT-funktioner behöver utvecklas. Inför 2011 års säsong introducerades nya kolumner för insamling av skörd av grönfoder.



5. De timanställda intervjuare som arbetat med skördeundersökningen föregående år får en förfrågan om de vill medverka även innevarande år.



6. För att lantbrukarna ska känna trygghet vid uppgiftslämnandet och för att minska risken för missförstånd används intervjuare som har lantbruks-erfarenhet. Dessa intervjuare kan också bedöma om uppgifterna är rimliga och reda ut eventuella oklarheter direkt med uppgiftslämnarna. Bland SCB:s ordinarie intervjuare finns ett mindre antal som har lantbrukskompetens. I övrigt timanställs lantbrukskunniga intervjuare för skördeundersökningen. De flesta återkommer år efter år men det behövs ändå varje år en viss ny-rekrytering. Vid rekryteringen eftersträvas ungefär samma geografiska fördelning av intervjuarnas hemorter som fördelningen av landets åkermark.



7. Som underlag för urvalet av gårdar används Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd för det aktuella undersökningsåret. Under maj månad skickas en beställning av ett uttag från detta register till Jordbruks-verkets statistikenhet. Själva uttaget ska dock göras så sent som möjligt innan urvalet måste dras – så att så många som möjligt av lantbrukarnas ändringar hinner registreras och komma med i urvalsunderlaget. Det innebär att uttaget görs i slutet av juni eller början av juli. Vid beställningen bör eventuella ändrade stödregler som kan påverka lantbrukarnas arealredovisning beaktas.



8. De IT-funktioner som utvecklas eller ändras testas av SCB-personalen efterhand som de tas fram. Inför att insamlingsperioden startar i oktober görs mer omfattande tester, både av de intervjuare som ska arbeta med systemet och av SCB-personalen. Om helt nya funktioner har utvecklats arrangeras ofta tester med externa lantbrukare – som får agera som presumtiva uppgiftslämnare – innan funktionerna tas i drift.



9. Det uttag från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd som erhålls i början av juli är preliminärt och för en del av företagen (egentligen ansökningarna om stöd) saknas uppgift om regionkod för brukningscentrum. För dessa företag eftersöks regionkod med hjälp av adresser etc. Vissa av företagen delas upp om de har arealer i vitt skilda delar i landet. Urvalspopulationen är sedan en delmängd av registret och utgörs av jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark.



10. För att minska uppgiftslämnarbördan görs grödspecifika urval för varje delundersökning. Det innebär att enbart de lantbrukare som odlar någon av de aktuella grödorna behöver kontaktas. För skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter görs ett gemensamt urval, eftersom flera av dessa grödor vanligen odlas på gårdar med liknande inriktning. Gårdar med odling av de mindre vanliga grödorna har något större chans att komma med i urvalet. För skörd av matpotatis, potatis för stärkelse och slättervall görs istället tre separata urval av gårdar som odlar dessa grödor.



11. Efter urvalsdragningen samkörs de olika skördeurvalen med varandra och med andra urval för lantbruksundersökningar som genomförs under hösten. Detta görs för att insamlingen ska kunna organiseras så att samma intervjuare kontaktar de jordbruksföretag som är uttagna i flera olika undersökningar. Lantbrukare som är uttagna i flera olika delurval inom skördeundersökningen märker inte det eftersom de olika delarna hanteras som en enda undersökning vid insamlingen.



12. I augusti eller början av september skickas ett informationsbrev om den kommande undersökningen till de gårdar som är uttagna för skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter.



13. Fördelningen av de uttagna gårdarna på olika intervjuare sker i möjligaste mån så att lantbrukarna ska bli kontaktade av intervjuare som bor i närheten och känner till förhållandena i regionen. Andra kriterier vid fördelningen är att en del undersökningar, som till exempel skörd av slättervall, bara tas om hand av vissa intervjuare som har särskild erfarenhet av vallodling.



14. Varje år görs en detaljerad instruktion för intervjuarbetet. Den ska läsas av intervjuarna inför kursdagen och används sedan vid insamlingen som referens vid eventuella oklarheter. Varje år görs också övningsuppgifter som intervjuarna ska lösa hemma och skicka in till SCB före kurstillfället. Övningsuppgifterna innehåller frågor om nyheter och områden där det är risk för missförstånd. Det finns också fejkade gårdar för vilka skördeuppgifterna ska beräknas och fyllas i på pappersblanketter som liknar webbformulären.



15. Ett komplicerat arbete är att ladda webbsystemets blanketter och intervjuar-sidor med de olika delurvalen och alla tillhörande uppgifter. Det gäller bland annat grödarealer, namn och telefonnummer till lantbrukarna, information om medverkan i andra undersökningar mm. Här är det viktigt att alla uppgifter hamnar på rätt plats. Grödarealer, telefonnummer etc. kommer från SAM-blanketterna, dvs. lantbrukarnas ansökningar om arealersättning.



16. Cirka en vecka före kurstillfället får intervjuarna tillgång till webbsystemet för att kunna bekanta sig med funktionerna i förväg. Då går det att fylla i påhittade uppgifter, skicka in, studera felmeddelanden etc. eftersom det då bara är en testversion av systemet. Under kursen blir det en systematisk genomgång av de olika delundersökningarna, övningsuppgifterna, intervju-teknik m.m. Vid kurstillfällena föds ofta nya idéer till förbättringar, i samband med att intervjuarna byter erfarenheter med varandra.



17. Direkt efter kurserna rensas systemet från testdata. Inloggningsuppgifter skickas ut till lantbrukarna och intervjuarna får nya inloggningsuppgifter inför starten av ”skarpt läge”.



18. Lantbrukarna kan skicka in sina resultat via webben så snart de fått sina inloggningsuppgifter. De gårdar som är uttagna för snabbstatistik har cirka två veckor på sig att svara. Därefter börjar intervjuarna kontakta dem per telefon. De övriga gårdarna har cirka tre veckor på sig innan intervjuarna börjar sin insamling per telefon. Även efter dessa stoppdatum kan de lantbrukare som så önskar skicka in sina skördeuppgifter på egen hand via webbsystemet.



19. Under hela insamlingsperioden sker maskinell och manuell granskning. Redan i samband med att uppgifterna skickas till SCB sker en del logiska kontroller och kontroller av orimliga värden. Lantbrukarna får information om kontrollresultatet och ges möjlighet att korrigera. Lantbrukarna kan dock välja att skicka in uppgifterna ändå. De markeras då på ett särskilt sätt på intervjuarsidan för den intervjuare som har tilldelats gården. Intervjuaren kontaktar lantbrukaren och reder ut eventuella oklarheter.



20. Intervjuarna ringer till snabbstatistikgårdarna först. Därefter prioriteras uppgifter om höstsådda arealer och övriga gårdar med skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Sista insändningsdag är någon vecka senare för undersökningen om skörd av potatis och ytterligare en vecka senare för motsvarande undersökning om skörd av slättervall.



21. En gång om året brukar det vara ett möte i Eurostats arbetsgrupp för skördestatistik. Inför och/eller efter mötena brukar Eurostat begära skriftliga synpunkter från medlemsländerna om aktuella frågor. Under åren 2007–2012 var det diskussioner inför en ny förordning för skördestatistiken, som började gälla 2010. Sverige ansökte om, och fick dispens i två år och behövde därför inte börja tillämpa den nya skördeförordningen förrän från och med år 2012.



22. Den första publiceringen av resultat från delundersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter sker på riksnivå i mitten av november. Publiceringen sker i form av ett pressmeddelande och ett Statistiskt meddelande.



23. Till Eurostat skickas statistiken via en särskild hemsida på internet där protokoll för olika grödgrupper med olika deadlines blir tillgängliga efterhand som de måste skickas in. Tidsgränserna finns reglerade i den nya EU-förordningen, som för Sveriges del började gälla år 2012.



24. I början av december publiceras preliminära resultat på regional nivå gällande skörd av potatis. Publiceringen sker i form av ett pressmeddelande och ett Statistiskt meddelande.



25. I mitten av december publiceras preliminära resultat på regional nivå för skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Publiceringen sker i form av ett pressmeddelande och ett Statistiskt meddelande.



26. När insamlingen av skördeuppgifter är avslutad görs en slutlig granskning, bland annat på skördeområdesnivå för att säkerställa kvaliteten inför normskördeberäkningarna. Skördeuppgifterna för majs hämtas in sent eftersom grödan har en lång vegetationsperiod och därmed ofta skördas sent på hösten. Det finns inte tidsutrymme att publicera preliminära uppgifter under hösten så en del av insamlingen och granskningen av majs sker efter årsskiftet. Detsamma gäller för skörd av slåttervall. Merparten av uppgifterna om vallskörden samlas in under hösten, men en del av granskningen kvarstår till efter årsskiftet, varefter publicering sker tillsammans med övrig slutlig skördestatistik. Uppgifter om skörd av grönfoder, som samlades in för första gången hösten 2011, publiceras också enbart tillsammans med övrig slutlig skördestatistik.



27. Efter att den slutliga statistiken om jordbruksmarkens användning publicerats startar beräkningarna av den slutliga skördestatistiken. Den publiceras några veckor senare i form av ett Statistiskt meddelande.



28. Den slutliga statistiken om totalskördar och hektarskördar för län och riket läggs in i Statistikdatabasen på SCB:s hemsida och i Jordbruksverkets statistikdatabas.



29. Dokumentation av statistiken sker till viss del kontinuerligt t.ex. genom att information om urvalet sparas och att en "Beskrivning av statistiken" ges ut vid varje publiceringstillfälle. Efter avslutad produktionsomgång görs även en mer omfattande dokumentation, bland annat i form av detta dokument.

Flödesschema

Flöde	Höst 12	Vinter 13	Tidig vår 13	Maj 13	Jun 13	Jul 13	Aug 13	Sep 13	Okt 13	Nov 13	Dec 13	Jan 14	Feb 14	Mar 14	Apr 14	Maj 14	Sep 14
1. Utvärdering förra årets undersökn.	■	■															
2. Fastställande av publiceringstider	■																
3. Tids- och personalplanering		■															
4. Utveckling av IT-funktioner		■	■	■													
5. Intresseförfrågan intervjuare			■	■	■												
6. Rekrytering av nya intervjuare			■	■	■												
7. Beställning urvalsunderlag				■													
8. Test av webbsystem				■	■	■	■	■	■								
9. Framtagning av urvalsram						■											
10. Urval						■	■										
11. Samkörning av urval							■										
12. Informationsbrev till lantbrukare							■	■									
13. Fördelning av uttagna gårdar							■	■									
14. Instruktioner och övningsuppg.							■	■									
15. Laddning av urval i webbsystem								■									
16. Kurs för intervjuare								■									
17. Utskick lösenord till lantbrukare									■								
18. Lantbrukarna skickar in resultat									■	■	■						
19. Maskinell o manuell granskning									■	■	■	■	■				
20. Intervjuarna ringer lantbrukarna									■	■	■	■	■				
21. Arbetsgruppsmöte Eurostat									■								
22. Pressm. o SM snabb spannmål mm										■							
23. Rapportering till Eurostat								■	■			■		■			■
24. Pressm. o SM prel potatis											■						
25. Pressm. o SM prel spannmål mm											■						
26. Slutlig granskning												■	■	■			
27. Slutligt SM															■		
28. Inläggning i databaser															■		
29. Dokumentation																■	■

2. Användare och användarbehov

Statistiken över skörd av spannmål, trindsäd, oljeväxter, potatis och slåttervall utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för internationell rapportering, bland annat till EU.

2.1 Nationell användning

Näringsdepartementet

När Näringsdepartementet utformar jordbrukspolitiken används statistik om produktionspotentialen och skördenivåernas utveckling i olika regioner i landet. Det kan gälla t.ex. planering av nationella stöd i norrlandslänen eller satsningar på bioenergi från jordbruket. Ibland efterfrågas skördestatistik på lägre regional nivå än vad som är möjligt att leverera via de urvalsundersökningar som utgör underlaget för statistiken.

När det gäller jämförbarhet och sammanvändbarhet behövs uppmärksamhet för att behålla jämförbara tidsserier av grödor även om grödkoderna i lantbrukarnas ansökningar om arealersättningar ändras av stödtekniska skäl. Detta är angeläget för samtliga användningsområden av skördestatistiken som beskrivs i det följande.

Jordbruksverket

Jordbruksverket använder skördestatistiken som indata i den jordbruksekonomiska kalkylen EAA (Economic Accounts for Agriculture), vilken är ett system av statistiska beräkningar över värdet av jordbrukssektorns produktion och kostnader för denna produktion. EAA ska belysa den ekonomiska utvecklingen inom den nationella jordbrukssektorn och används bl.a. som underlag för jordbrukspolitiska bedömningar av jordbrukssektorns förändringar.

För en del av de grödor som odlas i landet tar Jordbruksverket årligen fram försörjningsbalanser. Uppgifter om produktionen hämtas då från skördestatistiken. Jordbruksverket ansvarar för beredskapsplanering i händelse av skördeskador och oväntad bristsituation. Uppgifter om produktionen och den normala årsmånsvariationen finns att tillgå via skördestatistiken.

Jordbruksverket ansvarar även för planering för interventionsåtgärder, t.ex. anskaffande av lagringskapacitet. Här är det i första hand den preliminära skördestatistiken som kommer till användning. Den metod som används, nämligen att fråga lantbrukarna om skördeutfallet efter skörd, sätter dock gränser för hur snabbt resultaten kan tas fram.

Vid områdesindelningar och beräkning av stödnivåer för arealbaserade ersättningar har skördestatistiken varit ett viktigt underlag. I detta sammanhang efterfrågas skördestatistik på lägre regional nivå än vad det urvalsbaserade underlaget medger.

Skördenivåernas utveckling i olika regioner används också vid analys av orsaker till att den trendmässiga avkastningsökningen har upphört för vissa grödor och regioner.

Vid extrema vädersituationer som orsakat skördeskador behöver Jordbruksverket ibland information om hektarskördar, obärgade arealer och uppgifter om ej planerad skörd av grönfoder för specifika områden på församlingsnivå. Insamling av arealer med ej planerad skörd av grönfoder upphörde dock under 2011 som en följd av en utökning med insamling av skördeuppgifter för arealer skördade som grönfoder.

Statistiken används också av Jordbruksverket som underlag för marknadsbedömningar, kalkyler, prognoser och utredningar. Vissa användare inom Jordbruksverket efterfrågar kvalitetsegenskaper för spannmålsskörden. Skördeundersökningen innefattar dock inte variabler om grödornas kvalitet, vilken kan variera avsevärt mellan olika år och påverka skördens användbarhet. För vissa användare finns en oro att statistiken är mindre tillförlitlig nu jämfört med då den baserades på provtagningar.

Grödarealerna enligt skördestatistiken överensstämmer inte helt med grödarealerna enligt statistiken om jordbruksmarkens användning. Detta är en följd av att skördestatistikens arealer bygger på information i ett senare skede av växtodlingssäsongen då arealer skördade som grönfoder är kända.

Genom ett gott samarbete mellan Jordbruksverket och SCB kan skördestatistiken publiceras på båda myndigheternas webbplatser – till nytta för användarna.

Statistiska centralbyrån

På uppdrag av Jordbruksverket rapporterar SCB skördestatistiken till Eurostat sex gånger varje år enligt en bindande förordning.

Skördestatistiken ingår också som underlag till de nationalräkenskaper som SCB tar fram. Här är det Jordbruksverket som skickar resultaten till SCB i form av den ekonomiska kalkylen för jordbrukssektorn.

SCB framställer även normskördar på uppdrag av Jordbruksverket. Här används skördestatistikens hektarskördar som beräkningsunderlag. För detta ändamål beräknas hektarskördar inte bara för riket, län och produktionsområden utan även för landets 106 skördeområden. Underlaget på skördeområdesnivå är ofta bristfälligt eftersom det bygger på få observationer, särskilt för de mindre vanliga grödorna. Stor osäkerhet på låg regional nivå ger skakiga normskördar.

Skördestatistiken är ett av flera underlag för SCB:s beräkningar av kväve- och fosforbalanser för svensk jordbruksmark. För dessa beräkningar saknas skördestatistik för en del grödor med betydande arealer. Det gäller i första hand betade arealer och konservärter. Från och med 2011 finns skördestatistik för ettåriga grönfodergrödor, en grödgrupp som det tidigare saknades underlag för.

Statistiken om kväve- och fosforbalanser används i sin tur av:

- Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten bl.a. för uppföljning av miljömål som berör näringsförluster till luft och vatten samt utvärdering av och beslut om åtgärder för att nå målen för rådgivning m.m.
- Länsstyrelser, Vattenmyndigheterna och andra regionala organ för regional uppföljning och rådgivning.
- Sveriges lantbruksuniversitet, Institutet för jordbruks- och miljöteknik (JTI), med flera, för utbildning och forskning.

- Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), miljöorganisationer och allmänheten som underlag för debatten om jordbrukets miljöpåverkan.

Som en delmängd i SCB:s statistik om lantbrukarnas användning av mineral- och stallgödsel till olika grödor har statistikanvändarna efterfrågat fördjupade studier om samband mellan gödselgivor och skördenivåer. Under 2013 gjorde SCB på uppdrag av Jordbruksverket en sambearbetning av resultaten från Skördeundersökningarna och Gödselmedelsundersökningen avseende 2011. Genom denna sambearbetning har skörden av olika grödor kunnat ställas i relation till tillförseln av växtnäring. Motsvarande studier har tidigare gjorts vid SCB för åren 2001, 2003 och 2007, och har då delvis finansierats av Eurostat. Underlaget utgörs bland annat av skördestatistikens hektarskördar på riksnivå och för jordbrukets åtta produktionsområden. Användarna vid Sveriges lantbruksuniversitet är dock angelägna om att komma ner på en lägre regional nivå – jordbrukets 18 produktionsområden eller ännu hellre en indelning av landet i 22 läckageregioner. Resultaten från sambearbetningsstudierna möjliggör kvalitetshöjning av:

- Indata till de två simuleringsmodellerna SOILNDB och ICECREAMDB som används för att beräkna läckaget av kväve och fosfor från Sveriges åkermark. Resultaten från dessa modellberäkningar rapporteras till HELCOM (Konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö) och används även för uppföljning av det svenska miljömålet "Ingen övergödning".
- Indata till växtnäringsbalanser för kväve och fosfor (Soil surface- och Farm gate-metoden). Växtnäringsbalanser för kväve och fosfor har identifierats som några av de viktigaste av EU:s miljöindikatorer för jordbruket.
- Underlag för uppföljning av jordbruksrådgivning samt för uppföljning av effekter av regler och restriktioner som införts för det svenska jordbruket.

Skördestatistikens totalskördar utgör också underlag för SCB:s statistik om materialflöden. Dessa finns publicerade för åren 1998-2012, och publicering sker årligen på SCB:s och Eurostats webbplatser. Statistiken syftar bland annat till att belysa Sveriges totala materialanvändning och resurseffektivitet, men även användning av vissa grupper av material, som t.ex. biomassa. Här ingår skördestatistiken. Statistiken ska tas fram av alla EU-länder, är årlig och regleras från Eurostat. Den ingår som en komponent i Miljöräknenskaperna. Bland användarna finns också Naturvårdsverket och andra svenska myndigheter som behöver statistik över resursanvändning och resurseffektivitet.

Lantbruksuniversitet och lantbruksskolor

Inom undervisningen behövs fakta om olika grödors kapacitet, regionala skillnader, obärgade arealer, trender för skördeutvecklingen etc. Bland annat statsagronomerna behöver basfakta för rådgivning och forskare och lärare behöver bakgrundsdata när forskningsresultat analyseras och presenteras. Här är det viktigt med långa tidsserier utan brott som beror på undersökningstekniken.

Skördestatistikens resultat används i de områdeskalkyler för olika grödor som publiceras på webbsidan Agriwise. Dessa kalkyler redovisas för jordbrukets åtta produktionsområden och motsvarar den tidigare publikationen "Databok för driftsplanering".

Vid planering av fältförsök används skördestatistiken för att få en representativ fördelning mellan olika typområden, och även för jämförelser mellan försöksresultat och praktisk odling.

Vid lantbruksuniversitetet (SLU) görs intermitterande avancerade modellberäkningar för att få fram regional information om bl.a. näringsämnenas kretslopp och risk för näringsläckage till vattendrag. I dessa beräkningar används skördestatistiken som grunddata för bortförsel av växtnäringssämnen från åkermark. För att fånga in skillnader mellan olika avrinningsområden behövs statistik på låg regional nivå. Eftersom osäkerheten då blir för stor blir kompromissen att större regionala områden används än vad som egentligen är önskvärdt. SLU använder ofta jordbrukets 18 produktionsområden. Möjligheten att från och med år 2011 kunna få tillgång till skördenivåer också för grödor skördade som grönfoder har tagits emot mycket positivt av dessa statistikanvändare. För en del grödor med betydande arealer, t.ex. betade arealer, saknas emellertid data helt och hållet.

Tidsserier med skördestatistik används också för forskning om hur extrema vädersituationer påverkar skördenivåerna på regional nivå.

Inom SLU och lantbruksskolorna finns givetvis många fördjupade studier där skördestatistiken utgjort underlag. Användare av detta slag är vana att på egen hand hämta statistik från databaser och Statistiska meddelanden. Det är dock tämligen vanligt att forskare och studenter hör av sig till SCB och frågar efter uppgifter som inte går att hitta, t.ex. statistik om såtidpunkter, grödornas kvalitet, halmskörd och redovisning på kommunnivå. Representanter för SLU sitter med i Användarrådet för statistik över miljö och miljöräkenskaper och i Arbetsgruppen för växtnäringssstatistik.

Naturvårdsverket

Inom Naturvårdsverket består en del av verksamheten av att fördela resurser till andra myndigheter för olika miljöåtgärder. Naturvårdsverket ser till att kunskap och rapporter tas fram om miljöförhållanden i vårt land och uppgifter från skördestatistiken finns ibland med som basfakta. Representanter för Naturvårdsverket sitter med i Användarrådet för statistik över miljö och miljöräkenskaper.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

Naturvårdsverket finansierade tidigare det svenska arbetet med HELCOM, men sedan juli 2011 har ansvaret för denna finansiering flyttats över till Havs- och vattenmyndigheten. Representanter för HaV sitter med i Användarrådet för statistik över miljö och miljöräkenskaper och i Arbetsgruppen för växtnäringssstatistik.

Länsstyrelser och kommuner

Inom länsstyrelsen handlägger man ärenden i samband med stödåtgärder till jordbruket. Vissa stöd kräver odling med sikte på god skörd. Då behövs regionala skördedata som jämförelse.

Vid värdering av åkermark inför vägbyggen etc. är uppgifter från skördestatistiken ett relevant underlag. Detsamma gäller när ersättning ska betalas ut för viltskador. För viltskadorna är det årets aktuella skörd som är intressant medan det vid vägbyggen etc. är normskörden.

För beredningsplanering behövs information om produktionskapacitet i olika regioner.

Länsstyrelsernas lantbruksenheter skickar vanligen ut information till länets lantbrukare flera gånger om året. När skördestatistiken har publicerats brukar många lantbruksenheter sammanställa informationen för länet och ta med den i kommande utskick.

Ofta behövs statistik på låg regional nivå. Länsstyrelsernas personal är själva delaktiga i kvalitetsarbetet i den mån de uppmanar lantbrukarna att lämna information om ändrade grödor och grödarealer.

Företag för handel och vidareförädling

För planering av mottagning och lagring av de skördade kvantiteterna behövs tidig information om vilka mängder som är att vänta av olika grödor. Branschen gör egna prognoser om skördens storlek, men är mycket angelägen om att snabbt få ta del av den preliminära skördestatistiken. Från vissa delar av branschen har det förekommit önskemål om tidigare publicering av preliminära resultat.

Även för export/importplanering och marknadsbevakning är det viktigt med snabb information. För att kunna göra bra affärer behövs tidig och korrekt statistik om skördade kvantiteter. Inom branschen för handel och vidareförädling finns det också intresse för statistik om nya grödor, t.ex. tröskad majs.

Lantbrukare

I samband med uppgiftsinsamlingen träffar SCB ibland på lantbrukare som använder skördestatistiken som jämförelse när den egna gårdens skördenivåer analyseras. Det förekommer tämligen ofta att lantbrukare som medverkat undersökningarna vill att vi skickar utskrift av de Statistiska meddelandena när statistiken har publicerats. Lantbrukare som engagerar sig mot att städer tillåts ta god åkermark i anspråk för byggnationer vill ha skördestatistik på mycket låg regional nivå.

Massmedia, allmänhet och privatpersoner

Uppgifter om årets skörd, gärna med koppling till årets väder, är alltid av intresse för gemene man. De stora tidningarna samt radio och TV tar upp skördestatistiken i första hand om det är rekord eller katastrof, men ibland även som kuriosa på slutet av nyhets-sändningarna. Under senare år har det blivit vanligt att texten från aktuella pressmeddelanden (dock något omarbetad) återfinns på text-TV. Allmänna journalister behöver analys av orsaker till förändringar, gärna politiska orsaker om det finns sådana.

Lantbrukstidningarna och de lokala tidningarna skriver om årets skördeutfall mera regelbundet. Lokaltidningarna är bara intresserade av regional statistik. Båda dessa media kopplar gärna uppgifterna om skördeutfallet till ett besök hos någon eller några lantbrukare eller rådgivare som håller med om resultaten och informerar om lokala förhållanden.

Privatpersoners användning i övrigt är svår att uppskatta. För lokaltidningarna och för privatpersoner behövs statistik på så låg regional nivå som möjligt. Gärna statistik för nya grödor, t.ex. åkerbönor och majs.

2.2 Internationell användning

EUROSTAT

Kommissionen behöver ha tillförlitlig statistik för hela EU, då man sätter upp handels hinder mot de länder som inte befinner sig inom unionens gemenskap. Handelshinder förhandlas ofta i mer övergripande organisationer, där kommissionen behöver veta hur stor produktionen inom EU är, för att man ska kunna sätta korrekta begränsningar på hur mycket import som ska tillåtas, eller för hur stora tullar som man ska sätta.

Kommissionen har många faktorer att ta hänsyn till. Man vill bland annat se till att lantbrukarna inom EU inte konkurreras ut av billiga importerade lantbruksprodukter. Detta skulle ge omställningskostnader för de lantbrukare som slås ut. Kommissionen vill också ha en effektiv lantbruksproduktion, vilket man inte får om man stoppar all import av lantbruksprodukter. Sedan har man konsumenterna att ta hänsyn till. Dessa vill kunna köpa mat så billigt som bara är möjligt samtidigt som de inte vill betala skattepengar till improduktiva lantbrukare inom EU. Ytterligare en faktor att ta hänsyn till är lantbrukets positiva och negativa inverkan på miljön.

Stöd betalas ut till jordbrukare inom EU, vilka producerar jordbruksprodukter och/eller innehar jordbruksmark. För att kunna bestämma hur stödet ska se ut, dess fördelning mellan olika grödor och producenter samt dess omfattning, måste kommissionen ha tillförlitlig statistik om hur stor produktionen är av olika lantbruksgrödor. Kommissionen har således många faktorer att ta hänsyn till och behöver för dessa överväganden relevant statistik för att kunna göra sin bedömning.

Inom EU regleras merparten av skördestatistiken genom en förordning. Den 18 juni 2009 infördes en ny förordning om skördestatistik, (EG) nr 543/2009:

<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:2009:167:SOM:EN:HTML>. Förordningen ersatte två äldre förordningar inom skördeområdet, (EEG) nr 837/90 och (EEG) nr 959/93. I den tillhörande handboken beskrivs begreppen och definitionerna, både för de variabler som är obligatoriska enligt förordningen och för de variabler som kommissionen också önskar statistik om enligt så kallade Gentlemens agreements.

Kommissionen behöver få information om årets skörd så tidigt som möjligt. För vissa grödor som skördas sent under hösten är det inte alltid möjligt för Sverige att leverera aktuell statistik så tidigt som krävs enligt skördeförordningen. Sverige har dock inte fått någon kritik från Eurostat för sena leveranser av data, förmodligen beroende på att man inom Eurostat har förståelse för vårt nordliga läge. Regionalt efterfrågas uppgifter på NUTS 2-nivå, vilket motsvarar 8 länsgrupper. Rapportering till Eurostat sker sex gånger per år via en särskild internetsida.

Kommissionen använder skördestatistiken vid beslut som rör den gemensamma jordbrukspolitiken. Det kan gälla ändringar av regler för utbetalning arealersättningar, prisnivåer för interventionskvantiteter och införande av nya system för stöd till jordbruket och landsbygden. Kommissionen hanterar även särskilda stöd till vissa länder och grödor som drabbats av missväxt eller där det tvärtom är stora problem med överskott.

Vid framtagning av växtnärbalanser använder Eurostat statistik om produktion av olika grödor. Växtnärbalanserna är en indikator för jordbrukets miljöpåverkan.

Generellt verkar Eurostat för att statistiken från de olika medlemsländerna ska vara jämförbar. I den nya förordningen finns t.ex. definitioner för de begrepp som används inom skördestatistiken. Förordningen anger också vilka grödor som länderna måste leverera statistik för. Valet av grödor baseras på hur vanliga de är sammantaget inom EU. Det innebär att t.ex. vårkorn och slättervall som är viktiga grödor i de nordiska länderna inte ingår, medan skörd av tröskad majs och skörd av stråsäd som skördats som grönfoder är obligatoriska uppgifter för alla medlemsländer inklusive Sverige, även om de inte har så stor betydelse i vårt land.

I förordningen finns inga krav på att statistiken ska baseras på statistiska undersökningar, men i de fall den inte gör det måste medlemslandet i fråga säkerställa att den information som erhålls via andra källor har minst samma kvalitet som motsvarande information som erhålls från statistiska undersökningar. Statistiken måste också vara representativ för minst 95 procent av den sammanlagda odlade grödarealen.

För grödarealerna (den skördade arealen) finns i förordningen ett krav att vid urvalsundersökningar får medelfelet i den slutliga statistiken på riksnivå inte överstiga 3 procent för följande grödgrupper: spannmål till mognad, trindsäd till mognad, potatis och sockerbeter, oljeväxter samt grönfodergrödor (här inklusive slätter- och betesvall).

Tidsfristerna för leveranser av skördestatistik enligt förordningen är anpassade till de stora arealerna jordbruksmark som är belägna i de mellersta och södra delarna av EU. Där avslutas skörden flera månader tidigare än i de norra delarna. För en del av tidsgränserna under hösten har de nordiska länderna fått ett undantag inskrivet i handboken. Undantaget anger att om skörden fortfarande pågår kan de redovisade skördeuppgifterna avse uppskattade värden som baseras på medelvärden för tidigare år.

Vart tredje år ska medlemsländerna lämna en rapport till Eurostat som beskriver kvaliteten på de statistikuppgifter som överförs. Kvalitetsrapporten ska innefatta uppläggning av undersökningarna samt de använda metoderna, tillförlitlighetsnivåer för urvalsundersökningar och kvaliteten på andra använda källor. Däremellan ska medlemsländerna informera kommissionen om ändrade metoder och andra förändringar som kan ha ett betydande inflytande på statistiken.

OECD

OECD har utarbetat växtnäringsbalanser för kväve och fosfor. Man har börjat samarbeta med Eurostat och numera är det Eurostat som inhämtar växtnäringsbalanserna från medlemsstaterna. SCB tar fram växtnäringsbalanserna för Sverige. Eurostat har tagit fram en uppdaterad handbok för hur data ska tas fram. Man förordar en samordning mellan olika internationella rapporteringar. Den skördestatistik som ingår i underlaget för näringsbalanserna är främst statistik som redovisats till Eurostat och finns publicerad i Eurostat: s statistikdatabas – detta för att jämförbarheten ska vara så bra som möjligt.

FAO

FAO hämtar underlaget till sin skördestatistik direkt från Eurostat.

Övriga internationella användare

Genom de förfrågningar som kommer till SCB märks att det finns en utbredd användning av skördestatistiken vid olika internationella organisationer och forskningsinstitut. Förfrågningar kommer också från internationella marknadsaktörer.

3. Uppgiftsinsamling

3.1 Population och ram

Den population som en viss undersökning är tänkt att studera kallas för *målpopulation*. För att kunna undersöka målpopulationen måste dess enheter finnas i en s.k. *rampopulation*. Skördestatistikens rampopulation utgjordes av de företag som fanns med i Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd i mitten av juli 2013.

Målpopulationen för skördestatistiken är jordbruksföretag som brukade mer än 2,0 hektar åkermark eller innehade stora djurbesättningar eller arealer för trädgårdsproduktion, oavsett om de sökt stöd eller inte. Företag som inte söker stöd finns dock inte med i rampopulationen och kan därmed inte komma med i skördeundersökningen.

Urvalspopulationen är en delmängd av Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd och utgörs av jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark. Gränsen på 5,0 hektar åkermark har använts sedan år 1989. Dessförinnan var motsvarande gräns 2,0 hektar åkermark. Från och med 2001 års skördeundersökning används det aktuella årets uppgifter om jordbruksföretag och grödarealer som underlag för urvalet.

Inom undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter används även kriteriet minst 0,3 hektar av undersökningsgrödorna och inom undersökningen av skörd av slättervall används gränsen minst 0,5 hektar slätter- och betesvall. De ovan nämnda gränserna är satta så att de ska tillfredsställa både uppgiftslämnare och statistikanvändare. Om gränserna sätts för lågt kommer flera mindre företag med i undersökningen, t.ex. sådana som ser sin odling som en hobbyverksamhet. Om gränsen istället sätts alltför högt kommer många små företag att falla bort, särskilt i de regioner som domineras av skogsbygder där företagen vanligen är mindre. Detta kan i sin tur påverka den regionala statistikens kvalitet negativt.

Undersökningen om skörd av potatis hade fram till och med år 1999 tröskelvärde minst 0,5 hektar potatis. Vid jämförelse med internationell potatisstatistik var detta till nackdel. Från och med år 2000 undersöks även de små potatisodlingarna och ingår därefter i skattningen av totalskörden.

3.2 Urvalsförfarande

Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

Om höstkorn förekommer i Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län flyttas arealen över till vårkorn. Skördeområdena 2019, 2319, 2419, 2519 samt 2521 undersöks inte. Dessa SKO är belägna i fjällområden med ingen eller mycket liten odling av undersökningsgrödorna. Totalt omfattade urvalspopulationen 27 361 företag fördelade på 101 SKO.

Företagen i urvalspopulationen stratifieras efter SKO. För varje företag beräknas ett storleksmått baserat på företagets grödareal i förhållande till skördeområdets totala åkerareal.

Urvalsstorleken i varje stratum bestäms i två steg. I det första steget fördelas det totala antalet observationer på län, proportionellt mot länets andel av den totala arealen av undersökningsgrödorna i riket, med restriktionen att antal observationer per län ska ligga mellan 50 och 650. I det andra steget fördelas länets tilldelade observationer ut på SKO proportionellt mot skördeområdets andel av länets totala areal av undersökningsgrödorna. Här föreligger restriktionen att antal obs per SKO ska vara minst 17 och maximalt 100. Viss avvikelser förekommer eftersom läns- och SKO-gränser inte sammanfaller. Överskjutande observationer flyttas i så fall över på de SKO som har minst antal observationer.

Urvalet i varje stratum dras enligt pareto π ps. Metoden beskrivs utförligt i bland annat R&D report 2000:6 *A user's guide to pareto π ps sampling*.

Från och med 2002 års urval har antalet uttagna företag ökats (sammanlagt 150 st) i de län där många lantbrukare skördar hela stråsådesarealen som grönfoder. Denna åtgärd har vidtagits för att i dessa län få med fler gårdar där det även förekommit tröskning av spannmål.

För 2013 års undersökning uttogs totalt 4 371 jordbruksföretag. Ett underurval av de 4 371 jordbruksföretagen om 1 092 st. togs ut för en preliminär beräkning på riksnivå.

Skörd av potatis

Separata urval dras för matpotatis respektive potatis för stärkelse. För 2013 års undersökning uttogs totalt 1 000 företag med matpotatisodling och 192 företag med odling av potatis för stärkelse i respektive urval. Totalt omfattade urvalspopulationen 2 885 företag med matpotatisodling respektive 395 företag med odling av potatis för stärkelse.

För matpotatis var urvalet 2013 stratifierat efter produktionsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 21 strata. Fem skördeområden i fjällbygd där praktiskt taget ingen odling av matpotatis förekommer har undantagits. För potatis för stärkelse var urvalet stratifierat efter odlingsområde och företagens odlingsareal, totalt 9 strata. Uttagning av företagen sker med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval inom strata.

Skörd av slåttervall

För 2013 års undersökning uttogs totalt 1 000 jordbruksföretag, som har fördelats på rikets samtliga 106 skördeområden. Totalt omfattade urvalspopulationen 46 754 företag med odling av slåtter- och betesvall. Urvalet var stratifierat efter produktionsområde och gårdens odlingsareal, totalt 25 strata.

3.3 Mätinstrument

Datainsamlingen sker genom att de utvalda jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter på en särskild internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. De jordbruksföretag som är uttagna i urvalet för skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter får i slutet av augusti eller början av september ett brev med information om att de är med i årets undersökning. Om företaget även är uttaget i Gödselmedelsundersökningen ges information om den undersökningen i samma brev. I slutet av september får samtliga uttagna jordbruksföretag ett brev med inloggningsuppgifter till en egen internetsida. Där ombeds lantbrukarna att skicka in uppgifterna så snart som möjligt, dock senast ett visst datum som varierar mellan de olika delundersökningarna. Det finns tre varianter av brev med olika datum och något olika information i övrigt: ett för jordbruksföretag som är uttagna i snabbstatistiken, ett för de gårdar som enbart är uttagna i vallundersökningen och ett för de övriga gårdarna. Jordbrukare som inte svarar via internet kontaktas per telefon.

Vilka uppgifter som samlas in framgår av de följande webbformulären. Flertalet av gårdarna är bara med i en eller ett par av de olika delundersökningarna.



FÖRETAGETS NAMN
ADRESS 1
ADRESS 2
POSTNUMMER POSTORT

Augusti 2013

NR

Skörden 2013

Varje år samlar SCB in uppgifter om skördens storlek för olika grödor. Ditt företag är med bland de 4 000 jordbruksföretag som tagits ut i årets undersökning.

Vi vill helst att uppgifterna lämnas via internet. I slutet av september skickar vi ut det lösenord som behövs för att lämna uppgifterna via internet. Om du inte kan eller vill lämna uppgifter via internet så blir du kontaktad av en intervjuare som hämtar in uppgifterna per telefon. Frågorna handlar om:

- årets skörd av spannmål, ärtor, åkerbönor och oljeväxter (i undantagsfall även skörd av potatis och slårtervall)
- vattenhalt/torrsubstanshalt för den kvantitet som redovisas
- ekologisk odling
- obärgade arealer
- höstsådda arealer.

Det kan underlätta om du har noteringar om hur stora kvantiteter som har skördats av varje gröda. För sålda skördeprodukter ber vi att du hämtar uppgifterna från avräkningsbeskeden.

Alla lämnade uppgifter för enskilda företag är sekretessbelagda. På nästa sida kan du läsa mer om hur resultaten används.

Tack på förhand för din medverkan!

Med vänlig hälsning

Henrik Engström
Enhetschef

Kontakta oss gärna:

Gerd Schanche
019-17 67 35, gerd.schanche@scb.se

Gerda Ländell
019-17 68 07, gerda.landell@scb.se

Lantbruksenheten, 701 89 Urebro
www.scb.se



Visste du att...

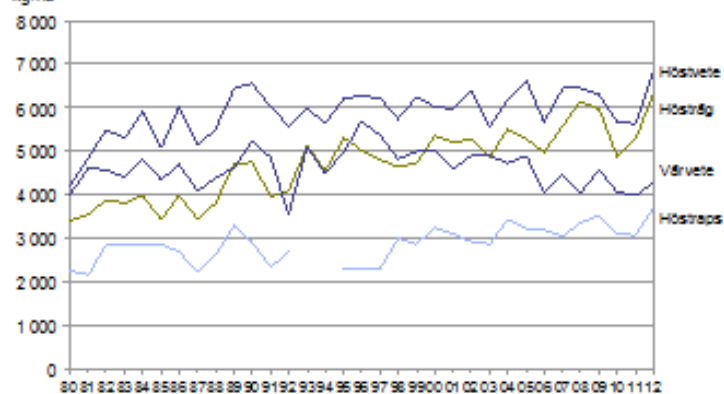
- det numera finns statistik om majs som skördats som grönfoder
- förra året var hektarskördarna av höstraps högst i Kalmar län

Resultaten kommer till användning

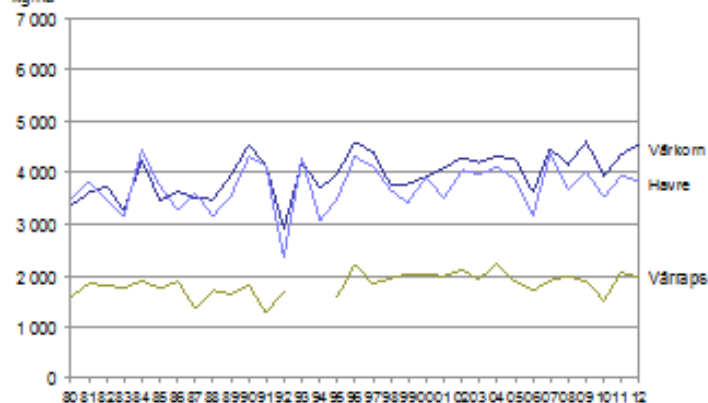
Skördestatistiken används bland annat vid analys av avkastningstrender i olika regioner, till ekonomiska kalkyler för olika grödor, vid planering av satsningar och stöd av olika slag och för uppföljning av jordbrukspolitiska beslut. Resultaten används även inom rådgivning, forskning och utbildning samt för internationell rapportering.

I diagrammen visas hektarskördar för några spannmålsgrödor och oljeväxtgrödor på riksnivå. Uppgifter på länsnivå finns redovisade på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser (www.jordbruksverket.se och www.scb.se). Där finns även resultat för fler grödor och tidsserier från början av 1900-talet. Statistiken tas fram av SCB på uppdrag av Jordbruksverket.

Hektarskördar på riksnivå av höstvete¹, vårvete¹, höstråg¹ och höstraps² 1980–2012, kg/ha



Hektarskördar på riksnivå av vårkorn¹, havre¹ och våraps⁴ 1980–2012, kg/ha



1) Vattenhalt 14,0 procent.

2) Vattenhalt 9,0 procent. Statistik om hektarskördar för höstraps och våraps saknas för åren 1980-1994.



FÖRETAGETS NAMN
ADRESS1
ADRESS2
POSTNUMMER POSTORT

Augusti 2013

NR

Skörd och gödsling 2013

Statistiska centralbyrån (SCB) samlar regelbundet in uppgifter om skördar av olika grödor och om användning av stall-, mineral- och andra gödselmedel i jordbruket.

Din gård är med bland de ca 900 företag som tagits ut i årets undersökning om skörd och gödsling. Uppgifterna om skörden kan lämnas via internet. I slutet av september skickar vi ut det lösenord som behövs för att lämna skördedata via internet. Uppgifterna om gödsling och kalkning samt hantering och lagring av stallgödsel insamlas per telefon. En gödslings- eller växtodlingsplan kan vara till hjälp vid intervjun. För de gårdar som inte lämnat uppgifter om skörden via internet kommer dessa frågor också att insamlas per telefon.

SCB har fått i uppgift av riksdag och regering att ta fram miljöstatistik. Resultaten rörande gödselmedel bidrar till att tillgodose det statistikbehovet. Skördestatistiken tas fram av SCB på uppdrag av Jordbruksverket. Mer information finns på nästa sida.

Tack för er medverkan!

Med vänlig hälsning

Henrik Engström
Enhetschef

Var god vänd

Kontakta oss gärna:

Frågor om skörd
Gerda Ländell
019-17 68 07, gerda.landell@scb.se

Lantbruksnäten, /01 89 Urebro
www.scb.se

Frågor om gödsling
Håkan Tegenrot
019-17 60 83, hakan.tegenrot@scb.se



Hur lämnade uppgifter används

Gödselmedelsstatistiken används bland annat för uppföljning av miljömål inom växtnärsområdet, för att utvärdera tillämpningen av åtgärder som rör gödselhantering och för återkoppling till rådgivning samt gödslingsrekommendationer. Skördestatistiken används bland annat vid analys av avkastningstrender i olika regioner, till ekonomiska kalkyler för olika grödor, vid planering av satsningar och stöd av olika slag och för uppföljning av jordbrukspolitiska beslut. Resultaten används även som underlag till utbildning och forskning samt för internationell rapportering. Uppgiftslämnandet är frivilligt, men för att resultaten ska bli så tillförlitliga som möjligt är det viktigt att uttagna gårdar medverkar. Vi hoppas därför att du, som många jordbrukare tidigare gjort, vill medverka i undersökningarna.

Samråd

Samråd har skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR).

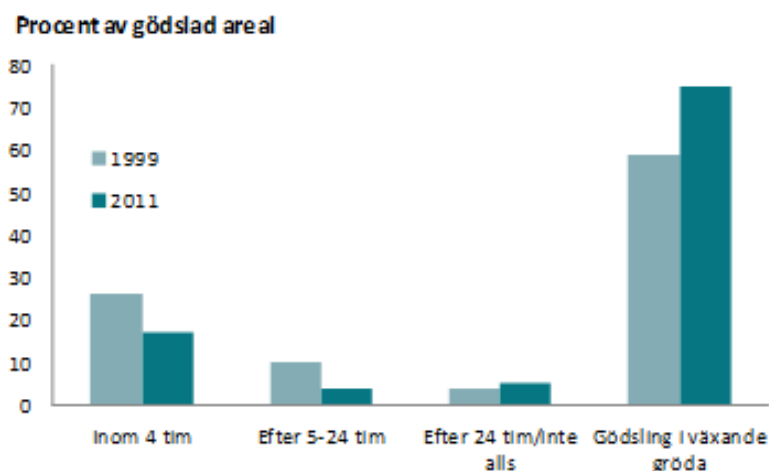
Skydd av lämnade uppgifter

Vid publicering kommer inga enskilda jordbruksföretag att kunna identifieras. Uppgifterna som lämnas skyddas av sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Resultat

Resultaten finns redovisade på SCB:s och Jordbruksverkets webbplatser (www.scb.se och www.jordbruksverket.se). På SCB:s webbplats finns även publikationen *Hållbarhet i svenskt jordbruk 2012* där tidigare resultat analyseras mer ingående. I diagrammet nedan visas myllningstidpunkter för flytgödsel, ett exempel på de resultat som tas fram.

Myllningstidpunkter för flytgödsel



Källa: Undersökningen om gödselmedel 2011, SCB MI 30 SM 1203.



FORETAGETS NAMN
ADRESS 1
ADRESS 2
POSTORT

September 2013

NR

Skörden 2013

Ditt jordbruksföretag är med i en undersökning om årets skörd. På nästa sida kan du läsa om hur statistiken används och var den går att hitta.

Gör så här

Skicka in uppgifterna snarast möjligt, dock senast 9 oktober.

Gå in på www.skord2013.scb.se.
Vilka grödor det handlar om framgår av informationen på webbsidan.

Användarnamn:	Verdana 11
Lösenord:	Verdana 11

För flertalet av grödorna kan du på webbsidan få hjälp med att räkna samman kvantiteter med olika vattenhalter. Dubbelklicka i rutan för totalskörd så hittar du hjälpen.

Om du inte kan lämna uppgifter via internet blir du om någon eller några veckor kontaktad av en intervjuare som hämtar in uppgifterna per telefon.

Tack för din medverkan!

Med vänlig hälsning

Henrik Engström
Enhetschef

Var god vänd

Kontakta oss gärna:

Gerd Schanche
019-17 67 35, gerd.schanche@scb.se

Gerda Ländell
019-17 68 07, gerda.landell@scb.se

Lantbruksenheten, /01 89 Örebro
www.scb.se



Hur lämnade uppgifter används

Skördestatistiken används bland annat vid analys av avkastningstrender i olika regioner, till ekonomiska kalkyler för olika grödor, vid planering av satsningar och stöd av olika slag och för uppföljning av jordbrukspolitiska beslut. Resultaten används även inom rådgivning, forskning och utbildning samt för internationell rapportering. Det är du själv som avgör om du vill delta vid insamlingen av underlaget, men för att det ska bli säkra resultat är det viktigt att alla medverkar.

Samråd

Samråd har skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR).

Skydd av lämnade uppgifter

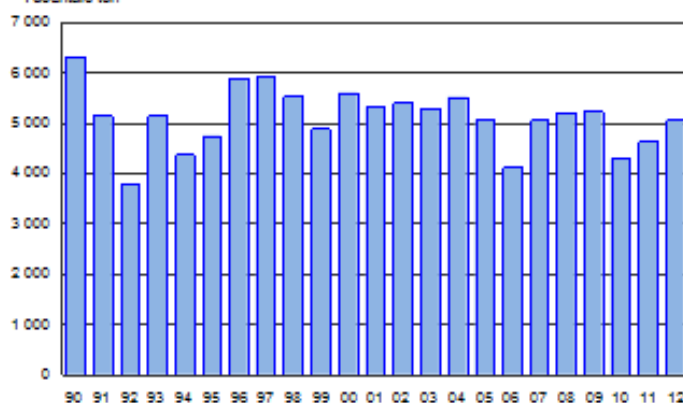
Vid publicering av statistiken kommer inga enskilda jordbruksföretag att kunna identifieras. Uppgifterna som lämnas skyddas enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Resultat

Statistiken finns tillgänglig på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser (www.jordbruksverket.se och www.scb.se). Där finns resultat för olika grödor på regional nivå och tidsrester från början av 1900-talet. Skördenivåer vid ekologisk och konventionell odling finns också. Statistiken tas fram av SCB på uppdrag av Jordbruksverket. I diagrammet visas de totala skördarna av spannmål på riks nivå från år 1990 och framåt. År 1992 var ett extremt torrår och även under år 2006 var sommaren alltför torr och varm, särskilt i de södra och sydöstra delarna av landet.

Totala spannmålsskördar¹ under åren 1990–2012

Tusentals ton




1) Vattenhalt 14,0 procent.

Namn: ÄNGBACKE VALLE

SCBid: 66

Lämna uppgifter snarast dock
senast den 13 november 2013

- Mer information visas om du pekar med musen på -symbolen i kolumnrubriken. Det går också att skriva ut en instruktion om hur blanketten fylls i.
- Dubbeltklicka i rutan för grödans totalskörd för att summera kvantiteter och för att räkna om från volym till vikt.
- Dubbeltklicka i rutan för grödans kommentar för att fylla i eller ändra kommentaren.

Skörden 2013 för hela den brukade arealen

Gröda	Areal enl SAM 2013	Ev. ändrad areal	Kärnskörd/fröskörd					Grönfoder/ensilage					Areal som återstår att fördela	Partiellt bortfall
			Tröskad areal	Totalskörd	Hektarskörd	Vattenhalt	Obärgad areal	Skördad areal	Totalskörd	Hektarskörd	Ts-halt	Obärgad areal		
			hektar	kg	kg/hektar	procent	hektar	hektar	kg	kg/hektar	procent	hektar		
Höstvete	120,47												120,47	<input type="checkbox"/>
Vårvete														<input type="checkbox"/>
Råg														<input type="checkbox"/>
Höstkorn														<input type="checkbox"/>
Vårkorn	46,29												46,29	<input type="checkbox"/>
Havre														<input type="checkbox"/>
Rågvete														<input type="checkbox"/>
Blandsäd, strå														<input type="checkbox"/>
Blandsäd, baljv/strå														<input type="checkbox"/>
Ärtor	44,06												44,06	<input type="checkbox"/>
Äkerbönor														<input type="checkbox"/>
Hösträps	34,53												34,53	<input type="checkbox"/>
Vårräps	157,28												157,28	<input type="checkbox"/>
Höstrybs														<input type="checkbox"/>
Vårrybs														<input type="checkbox"/>
Oljelin														<input type="checkbox"/>
Majs														<input type="checkbox"/>
Stråsåd t. grönfoder														<input type="checkbox"/>
Grödkod 80														<input type="checkbox"/>
Grönfoder														<input type="checkbox"/>

Därav ekologisk odling - skörd från areal med miljöersättning för:
- certifierad ekologisk produktion
- kretsloppsinriktad produktion

Ingen ekologisk odling Kopiera uppgifter från ovanstående blankett

Gröda	Areal enl SAM 2013	Miljöstödet för ekologisk odling	Ev. ändrad areal	Kärnskörd/fröskörd					Grönfoder/ensilage					Areal som återstår att fördela	Partiellt bortfall
				Tröskad areal	Totalskörd	Hektarskörd	Vattenhalt	Obärgad areal	Skördad areal	Totalskörd	Hektarskörd	Ts-halt	Obärgad areal		
				hektar	kg	kg/hektar	procent	hektar	hektar	kg	kg/hektar	procent	hektar		
Höstvete															<input type="checkbox"/>
Vårvete															<input type="checkbox"/>
Råg															<input type="checkbox"/>
Höstkorn															<input type="checkbox"/>
Vårkorn															<input type="checkbox"/>
Havre															<input type="checkbox"/>
Rågvete															<input type="checkbox"/>
Blandsäd, strå															<input type="checkbox"/>
Blandsäd, baljv/strå															<input type="checkbox"/>
Ärtor															<input type="checkbox"/>
Äkerbönor															<input type="checkbox"/>
Hösträps															<input type="checkbox"/>
Vårräps															<input type="checkbox"/>
Höstrybs															<input type="checkbox"/>
Vårrybs															<input type="checkbox"/>
Oljelin															<input type="checkbox"/>
Majs															<input type="checkbox"/>
Stråsåd t. grönfoder															<input type="checkbox"/>
Grödkod 80															<input type="checkbox"/>
Grönfoder															<input type="checkbox"/>

Kommentar brukare

Kommentar intervjuare (Max 600 tecken sparas)

Kommentar SCB

Spara Skicka in Instruktion

Namn: PURITAN EDWARD

SCBid: 1929

Lämna uppgifter snarast dock
senast den 22 november 2013

- Mer information visas om du pekar med musen på -symbolen i kolumnrubriken. Det går också att skriva ut en instruktion om hur blanketten fylls i.
- Dubbeltklicka i rutan för grödans kommentar för att fylla i eller ändra kommentaren.

Skörd av potatis 2013

- Hela arealen sköts av en annan brukare
- Skörden är inte avslutad den 21 oktober 2013

Skörd av matpotatis 2013 för hela den brukade arealen

Gröda	Areal enl SAM 2013	Fördela, ändra SAMareal	Skördad areal	Totalskörd före sortering	Hektarskörd före sortering	Obärgad areal	Vändteg, osatt areal	Areal som återstår att fördela	Kommentar	Partiellt bortfall
	hektar	hektar	hektar	ton	kg/hektar	hektar	hektar	hektar		
Färskpotatis Även utsädesodlingar av färskpotatissorter										<input type="checkbox"/>
Matpotatis Matpotatis för direkt konsumtion, potatis till mos, chips, pommes frites samt utsädesodlingar för sådan potatis	27,29									<input type="checkbox"/>

Skördens kvalitet (Endast matpotatis, höst- och vinterpotatis)
Gör en bedömning av skördens kvalitet vid skörd. Lagringskador som kan uppstå senare under lagring ska inte tas i beaktande

Är bortsorteringen större än normalt?
 Ja Nej Har inte börjat sortera ännu Säljs utan sortering Vet ej

Markera den/de egenskaper som förekommer i större utsträckning än normalt:

Odling	Siukdom/skadedjur	Väder/upptagning	
<input type="checkbox"/> Små knölar	<input type="checkbox"/> Röttskador	<input type="checkbox"/> Frostskador	<input type="checkbox"/> Inga kvalitetsegenskaper är dominerande
<input type="checkbox"/> Stora knölar	<input type="checkbox"/> Skorv	<input type="checkbox"/> Kvävningsskador	<input type="checkbox"/> Vet ej
<input type="checkbox"/> Sprickor	<input type="checkbox"/> Rostringar	<input type="checkbox"/> Mek. skador	<input type="checkbox"/> Annat
<input type="checkbox"/> Missformade	<input type="checkbox"/> Larvskador		
<input type="checkbox"/> Grönfärgning			

Därav ekologisk odling - skörd från areal med miljöersättning för:

- certifierad ekologisk produktion
- kretsloppsinriktad produktion

Ingen ekologisk odling

Gröda	Areal enl SAM 2013 Miljöstöd för ekologisk odling	Fördela, ändra SAMareal	Skördad areal	Totalskörd före sortering	Hektarskörd före sortering	Obärgad areal	Vändteg, osatt areal	Areal som återstår att fördela	Kommentar	Partiellt bortfall
	hektar	hektar	hektar	ton	kg/hektar	hektar	hektar	hektar		
Färskpotatis Även utsädesodlingar av färskpotatissorter										<input type="checkbox"/>
Matpotatis Matpotatis för direkt konsumtion, potatis till mos, chips, pommes frites samt utsädesodlingar för sådan potatis										<input type="checkbox"/>

Skördens kvalitet (Endast matpotatis, höst- och vinterpotatis)
Gör en bedömning av skördens kvalitet vid skörd. Lagringskador som kan uppstå senare under lagring ska inte tas i beaktande

Är bortsorteringen större än normalt?
 Ja Nej Har inte börjat sortera ännu Säljs utan sortering Vet ej

Markera den/de egenskaper som förekommer i större utsträckning än normalt:

Odling	Siukdom/skadedjur	Väder/upptagning	
<input type="checkbox"/> Små knölar	<input type="checkbox"/> Röttskador	<input type="checkbox"/> Frostskador	<input type="checkbox"/> Inga kvalitetsegenskaper är dominerande
<input type="checkbox"/> Stora knölar	<input type="checkbox"/> Skorv	<input type="checkbox"/> Kvävningsskador	<input type="checkbox"/> Vet ej
<input type="checkbox"/> Sprickor	<input type="checkbox"/> Rostringar	<input type="checkbox"/> Mek. skador	<input type="checkbox"/> Annat
<input type="checkbox"/> Missformade	<input type="checkbox"/> Larvskador		
<input type="checkbox"/> Grönfärgning			

Kommentar brukare

Här kan du skriva in kommentarer som inte lämnats tidigare t ex angående: - skillnad mellan sökt areal i SAM och odlad areal
- orsak till obärgad areal
- orsak till låg skörd

Kommentar intervjuare


(Max: 600 tecken sparas)

Kommentar SCB

Namn: PURITAN EDWARD

SCBId: 6550









Lämna uppgifter snarast dock
senast den 22 november 2013

- Mer information visas om du pekar med musen på -symbolen i kolumnrubriken.
Det går också att [skriva ut en instruktion](#) om hur blanketten fylls i.
- Dubbelklicka i rutan för grödans kommentar för att fylla i eller ändra kommentaren.

Skörd av potatis 2013

- Hela arealen sköts av en annan brukare
- Skörden är inte avslutad den 21 oktober 2013

Potatis för stärkelse

Gröda	Areal enl SAM 2013	Ev. ändrad areal	Skördad areal	Totalskörd	Hektarskörd	Obärgad areal	Vändteg. osatt areal	Areal som återstår att fördela	Kommentar	Partiellt bortfall
	hektar 	hektar 	hektar 	ton 	kg/hektar 	hektar 	hektar 	hektar 		
Potatis för stärkelse Potatis för framställning samt utsädesodling av sådan potatis	5,43							5,43		<input type="checkbox"/>
Skördens kvalitet	Är förekomsten av rötskador större än normalt? <input type="radio"/> Ja <input type="radio"/> Nej <input type="radio"/> Vet ej									

Kommentar brukare

Här kan du skriva in kommentarer som inte lämnats tidigare t ex angående: - skillnad mellan sökt areal i SAM och odlad areal
- orsak till obärgad areal
- orsak till låg skörd

Kommentar intervjuare

(Max 600 tecken sparas)

Kommentar SCB

Spara

Skicka in

Instruktion

Namn: **ÄNGBACKE VALLE**

SCBid: 6618

Lämna uppgifter snarast dock
senast den 12 december 2013

- Mer information visas om du pekar med musen på -symbolen i kolumnrubriken. Det går också att [skriva ut en instruktion](#) om hur blanketten fylls i.

Vallskörden 2013

A Fördela areal enligt SAM 2013 (till rutorna som är inramade).

Areal enligt SAM 2013	Ev. ändrad areal	Slåttervall - konventionell	Slåttervall - ekologisk	Betesvall på åkermark - konventionell	Betesvall på åkermark - ekologisk	Ej utnyttjad vallareal	Areal som återstår att fördela
Kod 49, 50, 51, 57	Om förtryckt areal ej stämmer, ange den korrekta här	Areal (inget stöd för ekologisk odling) där skörd av hö, hösilage, ensilage eller direktutfodring tagits	Areal, med stöd för ekologisk odling , där skörd av hö, hösilage, ensilage eller direktutfodring tagits	Ange den areal som enbart används som bete	Ange den areal som enbart används som bete		
hektar	hektar	hektar	hektar	hektar	hektar	hektar	hektar
75,23							75,23



Fördela slåttervallarealen (i rutorna med grön ram) till tabellen nedan (rutorna med grön ram).

B Ange den första skördens storlek

Fördela slåttervallarealen (både konventionell och ekologisk) på hur stor areal som tillvaratagits som hö, hösilage, ensilage respektive direktutfodring. Redovisa skörden i ton, antal balar eller kubikmeter. Om du anger skörd i antal balar ska även balvikt (kg/bal), eller i andra hand balstorlek, anges. För hösilage och ensilage ska ts-halt anges.

1:a skörd	Slåttervallareal	Total skörd	Total skörd	Balar	Balvikt	Balstorlek cm			Ts-halt		Beräknad skörd (ts)	
	hektar	ton	m ³	antal	kg/bal	bredd	längd eller diameter	höjd	Ange procent eller välj alternativ i kolumnen 'Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt'	Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt	ton	
Hö, löst												
Hö, balat												
Hö, balat												
Hösilage									Välj alternativ			
Ensilage												
Inplastad bal									Välj alternativ			
Inplastad bal									Välj alternativ			
Plansilo									Välj alternativ			
Tornsilo									Välj alternativ			
Direktutfodring											Summa ton ts	
Summa areal	0,00	Återstår att fördela av slåttervallarealen: 0,00										Summa ton ts/hektar

G Ange den 2:a skördens storlek

Fördela slåttervallarealen beroende på hur eventuell 2:a skörd tillvaratagits. Fördela slåttervallarealen på hur stor areal som tillvaratagits som hö, hösilage respektive ensilage. Ange om återväxten eller del av återväxten nu används till bete eller direktfodring eller inte längre utnyttjas. Redovisa skörden i ton, antal balar eller kubikmeter. Om du anger skörd i antal balar ska även balvikt (kg/bal), eller i andra hand balstorlek, anges. För hösilage och ensilage ska ts-halt anges.

Ingen återväxt tillvaratas som skörd eller bete ⁱ

2:a skörd	Slåttervall-areal	Total skörd	Total skörd	Balar	Balvikt	Balstorlek cm			Ts-halt		Beräknad skörd (ts)
						bredd	längd eller diameter	höjd	Ange procent eller välj alternativ i kolumnen 'Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt'	Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt	
	hektar	ton	m ³	antal	kg/bal				procent ts		ton
ⁱ Hö, löst	ⁱ	ⁱ	ⁱ	ⁱ	ⁱ	ⁱ			ⁱ		ⁱ
Hö, balat											
Hö, balat											
Hösilage										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Ensilage											
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Plansilo										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Tornsilo										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Direktutfodring											Summa ton ts
Bete											Summa ton ts/hektar
Utnyttjas ej för 2:a skörd											
Summa areal	0,00	Återstår att fördela av slåttervallarealen: 0,00									

Ange den 3:e skördens storlek

Fördela slåttervallarealen beroende på hur eventuell 3:e skörd tillvaratagits. Fördela slåttervallarealen på hur stor areal som tillvaratagits som hö, hösilage respektive ensilage. Ange om återväxten eller del av återväxten nu används till bete eller direktfodring eller inte längre utnyttjas. Redovisa skörden i ton, antal balar eller kubikmeter. Om du anger skörd i antal balar ska även balvikt (kg/bal), eller i andra hand balstorlek, anges. För hösilage och ensilage ska ts-halt anges.

Återväxten varken skördas eller betas ⁱ

3:e skörd	Slåttervall-areal	Total skörd	Total skörd	Balar	Balvikt	Balstorlek cm			Ts-halt		Beräknad skörd (ts)
						bredd	längd eller diameter	höjd	Ange procent eller välj alternativ i kolumnen 'Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt'	Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt	
	hektar	ton	m ³	antal	kg/bal				procent ts		ton
ⁱ Hö, löst	ⁱ	ⁱ	ⁱ	ⁱ	ⁱ	ⁱ			ⁱ		ⁱ
Hö, balat											
Hö, balat											
Hösilage										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Ensilage											
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Plansilo										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Tornsilo										Välj alternativ <input type="button" value="v"/>	
Direktutfodring											Summa ton ts
Bete											Summa ton ts/hektar
Utnyttjas ej för 3:e skörd											
Summa areal	0,00	Återstår att fördela av slåttervallarealen: 0,00									

Ange den 4:e skördens storlek

Fördela slåttervallarealen beroende på hur eventuell 4:e skörd tillvaratagits. Fördela slåttervallarealen på hur stor areal som tillvaratagits som hö, hösilage respektive ensilage. Ange om återväxten eller del av återväxten nu används till bete eller direktfodring eller inte längre utnyttjas. Redovisa skörden i ton, antal balar eller kubikmeter. Om du anger skörd i antal balar ska även balvikt (kg/bal), eller i andra hand balstorlek, anges. För hösilage och ensilage ska ts-halt anges.

Återväxten varken skördas eller betas ⁱ

4:e skörd	Slåttervall-areal	Total skörd	Total skörd	Balar	Balvikt	Balstorlek cm			Ts-halt		Beräknad skörd (ts)
						bredd	längd eller diameter	höjd	Ange procent eller välj alternativ i kolumnen 'Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt'		
	hektar	ton	m ³	antal	kg/bal				procent ts	Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt	ton
Hö, löst											
Hö, balat											
Hö, balat											
Hösilage										Välj alternativ <input type="text"/>	
Ensilage											
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="text"/>	
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="text"/>	
Plansilo										Välj alternativ <input type="text"/>	
Tornsilo										Välj alternativ <input type="text"/>	
Direktfodring											Summa ton ts
Bete											Summa ton ts/hektar
Utnyttjas ej för 4:e skörd											
Summa areal	0,00	Återstår att fördela av slåttervallarealen: 0,00									

Kommentar brukare ⁱ

Kommentar intervjuare ⁱ (Max 600 tecken sparas)

Kommentar SCB ⁱ

Spara

Skicka in

Instruktion

3.4 Insamlingsförfarande

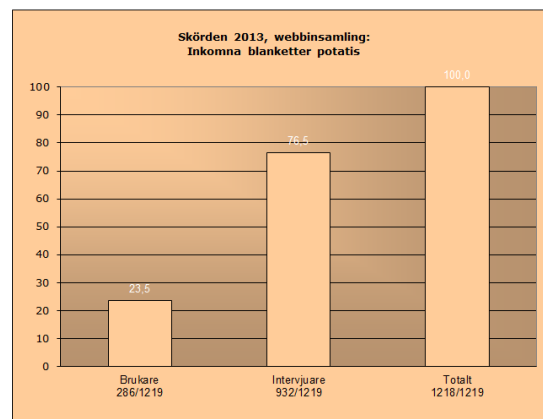
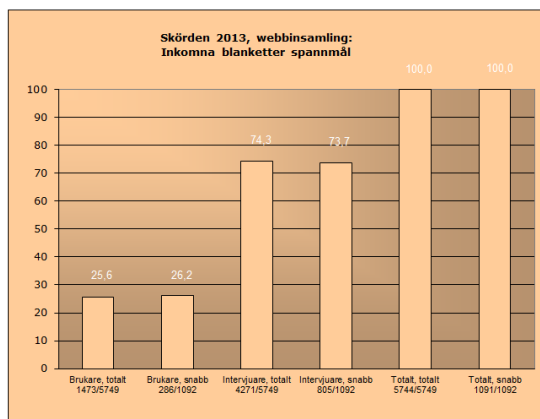
De lantbrukare som inte skickar in uppgifterna via internet intervjuas per telefon. Varje år timanställs uppemot 20 st. lantbrukskunniga intervjuare för detta ändamål. Dessutom medverkar drygt 10 av SCB:s regionala intervjuare som har lantbrukserfarenhet. Utbildning av intervjuarna sker bland annat genom att de i god tid innan arbetet påbörjas får prova en testversion av webbsystemet hemma i sin egen dator, samt vid en heldagskurs i Örebro. Intervjuarbetet utförs enligt detaljerade instruktioner.

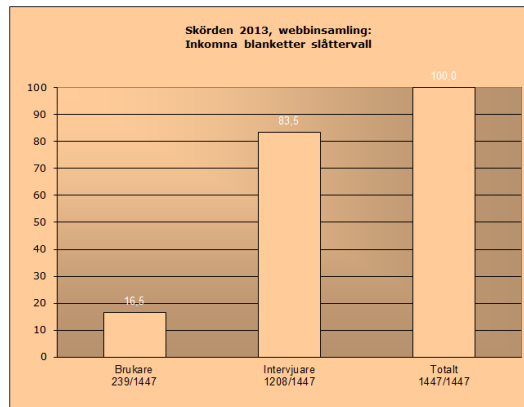
Intervjuarna registrerar skördeuppgifterna på den aktuella lantbrukarens webbsida i samband med att intervjun genomförs. Grödarealerna är förtryckta utifrån lantbrukarnas ansökningar om arealbaserade ersättningar. Arealerna kan uppdateras om det har skett förändringar. När en uppgift om total skörd registreras beräknas hektarskorde automatiskt. På samma sätt beräknas totalskorde automatiskt om hektarskorde registreras. Det finns en särskild beräkningshjälp för omräkning från volym till vikt, och även för sammanräkning och summering av kvantiteter med olika vattenhalter. Om orimliga eller ologiska värden registrerats visas en kommenterande text när uppgifterna sparas, och tillfälle ges att göra korrigeringar. Intervjuarnas version av systemet har något fler funktioner än lantbrukarnas version. Webbsystemet beskrivs i detalj i intervjuarnas instruktion. Lantbrukarna (och intervjuarna) kan genom att peka med musen få fram beskrivande text för olika variabler och de kan dessutom klicka på en länk till en mer omfattande instruktion, som också går att skriva ut.

De olika delundersökningarna har olika datum då uppgifterna senast ska vara inskickade, beroende på när statistiken ska publiceras och hur sent grödorna normalt skördas. Snabbstatistiken har ett tidigt och slättervallen har ett sent sista svarsdatum.

Intervjuarna gör en rimlighetsbedömning av de insamlade uppgifterna i samband med intervjun. Vid SCB sker manuell och maskinell granskning. Om uppgifterna är ofullständiga eller oklara ombeds intervjuarna att ta kontakt med de aktuella lantbrukarna. Det kan både gälla resultat som lantbrukaren skickat in direkt via internet och uppgifter som intervjuaren själv registrerat.

Närmare 26 procent av lantbrukarna i undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter skickade under 2013 in sina skördeuppgifter via internet, utan att det behövdes någon återkontakt på grund av oklarheter. För undersökningen om skörd av potatis var motsvarande andel uppemot 24 procent och för slättervall nästan 16 procent. Diagrammen nedan visar andelen inkomna blanketter via internet (direkt från brukare – utan oklarheter) och telefon (via intervjuare) för olika delundersökningar.





Den totala andelen svar via internet, inräknat även sådana som behövde kompletteras, var både för skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter och för skörd av potatis 28 procent respektive 25 procent. För skörd av slättervall var denna andel 22 procent.

Den första publiceringen av resultat för spannmålsgrödor trindsäd och oljeväxter på riksnivå sker i mitten av november. Insamlingen kan dock inte starta förrän skörden har avslutats på gårdarna. Tidsperioden som kan användas för insamling är därför kort och arbetsintensiv. För majs som tröskas senare än övriga grödor hinner insamlingen av data inte slutföras under hösten. Gårdar med ofullständiga uppgifter för majs kontaktas i januari eller februari året efter skördeåret. Då kan även eventuella kvarstående oklarheter för övriga grödor redas ut och ytterligare försök göras att få data från gårdar som kodats som bortfall i den preliminära statistiken.

3.5 Åtgärder för förenklat uppgiftslämnande

Samråd om undersökningens uppläggning sker med Näringslivets regelnämnd. Än viktigare är kanske att webbsystemet för insamling kontinuerligt förbättras efter förslag från de intervjuare som arbetar med insamlingen. Sådan feedback erhålls efterhand under hösten i samband med insamlingsarbetet och intervjuarna får i december också en utvärdering där de kan förmedla sina och lantbrukarnas synpunkter på systemet.

Insamlingsarbetet planeras så att en och samma intervjuare kontaktar jordbruksföretaget i de fall företaget är uttaget i flera skörde- eller miljöundersökningar. Det leder till att antalet tillfällen då uppgiftslämnaren behöver bli störd minskar. Själva kontaktskapandet blir också enklare och snabbare. De intervjuare som arbetar med insamlingen är kunniga inom jordbruksområdet och har också regional anknytning.

Tidpunkten för insamlingen är under höstmånaderna som är en arbetsintensiv period för lantbrukarna. I och med att publicering av preliminära resultat sker under hösten går det dock inte att senarelägga uppgiftsinsamlingen.

Under 2006 gjordes en översyn av urvalsdesignen för skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Resultatet är säkrare skattningar för en given urvalsstorlek. Lämnade uppgifter utnyttjas alltså effektivare än tidigare. Vid urvalsdragningen används register som är aktuella för året. Flera specifika urval dras med inriktning på olika grödor och undersökningar. Det gör att bara berörda jordbruksföretag tas ut i respektive undersökning. Därmed kan det totala antalet jordbruksföretag som behöver ingå i skördeundersökning-

arna vara relativt lågt, samtidigt som omfånget på frågeformulären begränsas. De uttagna jordbruksföretagen får bara frågor på de grödor som odlas under det aktuella året.

De olika delundersökningarna samordnas vid uppgiftsinsamlingen. En sambearbetning sker också mellan alla skördeundersökningar och miljöundersökningar inom jordbruksområdet såtillvida att om jordbruksföretaget är uttaget både i en skördeundersökning och i en miljöundersökning skickas om möjligt ett gemensamt informationsbrev.

Diskussioner har förts om möjligheten att minska urvalsstorleken. Huvudinvändningen har handlat om att skördeundersökningarna utgör underlag för normskördeberäkningarna på skördeområdesnivå. De normskördar som tas fram blir mer osäkra om urvalsstorleken minskar. Redan i nuläget är redovisningen av normskördar på låg regional nivå osäker och det har från användarhåll kommit en del frågor om tillförlitligheten. Normskördarna används på många sätt, till exempel vid fastställande av den områdesindelning som utgör underlag för stödutbetalningar, som underlag vid beräkningar av läckage av växtnäringsämnen från svenskt jordbruk till Östersjön och för värdering av åkermark.

4. Statistisk bearbetning och redovisning

4.1 Skattningar, modeller, beräkningar

I samband med insamlingen granskas uppgifterna av lantbrukskunniga personer vid SCB. Vilka värden som bör anses vara rimliga varierar både med årsmånerna och med det skördeområde som gården är belägen i. I bearbetningsprogrammet finns även vissa fasta granskningsskriterier.

Granskning sker också i SAS genom scatter-plot-diagram. På så sätt granskas alla observationer av hektarskörd per gröda, hektarskörd per gröda och län, vattenhalter, obärgade arealer etc.

Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter

När de första preliminära beräkningsresultaten för hela urvalet finns tillgängliga jämförs hektarskördarna på länsnivå med motsvarande femårsgenomsnitt och normskördar. Inför de slutliga resultatberäkningarna granskas dessutom hektarskördar på SKO-nivå med höga medelfel. Osäkra och orimliga hektarskördar på SKO-nivå jämförs även med motsvarande normskördar.

För spannmål omräknas de uppgivna kvantiteterna till 14,0 procents vattenhalt, för trindsäd till 15,0 procents och för oljeväxter till 9,0 procents vattenhalt. Då skörd av grönfoder skett dras denna areal bort från gårdens areal av grödan. Företag som skördar hela arealen som grönfoder betraktas som övertäckning vid beräkningen av tröskad hektarskörd. Grönfoderarealerna används dock vid framräkning av grödarealer avsedda för tröskning och har därmed betydelse vid beräkning av total tröskad skörd.

Skörd av ettåriga grönfoderväxter ingick för första gången i skördestatistiken under 2011. Detta som en följd av både nationella behov och EU-krav som för Sveriges del började gälla år 2012. De grödor och grödgrupper som redovisas är stråsäd (exkl. majs) till grönfoder, majs till grönfoder och andra grödor än stråsädesgrödor skördade som grönfoder. Skörderesultaten redovisas med 30,0 procents torrsustanshalt.

Inget försök görs att korrigera för undertäckningen. Den är dock liten i detta fall. Övertäckningen hanteras direkt i estimationen där antagandet görs att övertäckningsandelen är lika stor i populationen som andelen övertäckning i urvalet.

Bortfallsuppräknin g örs inom varje SKO med antagandet om att bortfallet i genomsnitt har samma totalskörd och areal per företag som de svarande företagen. När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen redovisning av hektarskörd per skördad areal görs.

För beräkning av total skörd används grödarealer som är baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Inför skattningen av totalskörd görs först en nedkorrigering av grödarealerna till att avse spannmål, trindsäd och oljevaxter till mognad. Areal skördad som grönfoder redovisas i separata tabeller i samband med att preliminära och slutliga undersökningsresultat publiceras på regional nivå. På grund av oregelbunden förekomst av arealer skördade som grönfoder är beräkningen av dessa arealer osäker. Grönfoderarealerna har beräknats utifrån uppgifter som lantbrukarna lämnat i samband med intervjuerna om skördens storlek. Vid tillvaratagande av grödan på annat sätt än tröskning eller grönfoderskörd, till exempel för viltbete eller för skörd av julkärvar, redovisades arealen fram till och med år 2010 som skörd av grönfoder även i dessa fall. Från och med år 2011 ingår inte sådana arealer i skattningen av arealer skördade som grönfoder. Det innebär att dessa arealer inte längre dras bort vid beräkning av grödarealer avsedda för tröskning, vilket i sin tur medför att de bidrar till att höja den tröskade totalskörden. Det ändrade beräkningssättet bedöms endast ha marginell effekt på den redovisade statistiken.

Arealer som i Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län redovisats som höstkorn till Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd, har förts över till vårkorn av Jordbruksverket.

Hektarskördeskattningen från undersökningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,3 hektar av undersökningsgrödorna. Vid beräkning av preliminär totalskörd används grödarealer från det Statistiska meddelandet om Jordbruksmarkens användning, preliminära uppgifter, som fr.o.m. år 2011 baseras på ett preliminärt Lantbruksregister (LBR). Vid beräkning av slutlig totalskörd används grödarealer från det slutgiltiga LBR. Definitionen för LBR omfattade företag som brukade mer än 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark eller innehade stora djurbesättningar eller arealer för trädgårdsproduktion. Inom skördestatistiken görs ett antagande om att hektarskörden är densamma för företag med upp till 5,0 hektar åker eller mindre än 0,3 hektar av undersökningsgrödorna som för större företag. Arealer av undersökningsgrödorna på jordbruksföretag med upp till 5,0 hektar åkermark uppgick för spannmål till 0,12 procent, för trindsäd till 0,03 procent och för raps och rybs till 0,05 procent av respektive grödgrupps totala grödareal under 2013. För oljelin var motsvarande arealandel vid jordbruksföretag med upp till 5,0 hektar 0,08 procent.

Skörd av potatis

Den totala hektarskörden, som är en bruttoskörd, tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen. Den reducerade hektarskörden erhålls genom att dessutom korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande. Reducering av skörden p.g.a. småfallande och bortsortering sker med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987-1998 års

objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande och t.ex. rötskadade knölar på riksnivå till 9,5 procent. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 procent. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering. Totalskörden beräknas genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med arealuppgifter baserade på Jordbruksverkets administrativa register för areal-baserade stöd. Säkerheten i bearbetningarna bedöms vara god.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen redovisning av hektarskörd för skördad areal görs.

Hektarskördeskattningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5 hektar åkermark. Vid beräkning av preliminär totalskörd används grödarealer från det Statistiska meddelandet om Jordbruksmarkens användning, preliminära uppgifter, som fr.o.m. år 2011 baseras på ett preliminärt LBR. Till den slutliga beräkningen av totalskörd används slutliga arealer från LBR. Vid beräkning av totalskördar görs antagandet att hektarskörden är densamma för företag med mindre än 5 hektar åker som för de större undersökta företagen. Detta ger en liten överskattning av totalskörden, men har en liten påverkan på säkerheten. Den odlade matpotatisarealen 2013 på företag med mindre än 5 hektar åker var 62 hektar, vilket motsvarade 0,3 % av den totala matpotatisarealen.

Undersökningen täcker inte lagringsförluster även om en del av dessa kan ha beaktats. När jordbrukarna lämnar uppgifter om skördens storlek.

Skörd av slåttervall

För första skörden beräknas hektarskörden som kvoten mellan skattad totalskörd och skattad areal på läns-, produktionsområdes- respektive riksnivå. Återväxten tillvaratas i regel genom flera skördar. Vid beräkningarna har dessa sammanslagits till en total återväxtskörd. Skattningarna har skett på motsvarande sätt som för första skörden och med samma areal, dvs. hela slåttervallsarealen. Detta även om återväxten inte tillvaratagits på hela arealen, vilket innebär att de redovisade hektarskördarna blir lägre än om skattningen skulle ha avsett enbart tillvaratagen återväxtareal.

På basis av hektarskördarna och den aktuella slåttervallarealen beräknas sedan den totala inbärgade skörden av slåttervall. Den totala vallarealen enligt den slutliga arealstatistiken har då fördelats på slåttervallareal, betesvallareal och ej utnyttjad vallareal med hjälp av de uppgifter som insamlats.

Vid beräkning av företagets totala skörd har all skörd oavsett tillvaratagningssätt omräknats till skörd av hö, med en vattenhalt på 16,5 procent. Omvandlingstal mellan olika tillvaratagningssätt och kvantitet hö har då använts. Ett omfattande arbete har lagts ned på att få dessa omvandlingstal så korrekta som möjligt, men de får ändå betraktas som osäkra. Omvandlingstalen kan ge upphov till systematiska fel.

Vid beräkning av slutlig totalskörd används grödarealer från LBR. Vid denna beräkning görs antagandet att hektarskörden är densamma på företag med mindre än 5,0 hektar åker som för större företag. Detta ger en liten överskattning av totalskörden, men har en liten påverkan på säkerheten. Areal slåtter- och betesvall på jordbruksföretag med mindre än

5,0 hektar åker uppgick till 28 616 hektar vilket motsvarade 2,6 % av total grödareal under 2013.

Åkerarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om stöd, och som därmed inte redovisas med information om grödfördelning i Lantbruksregistret, bedöms till den övervägande delen vara vall och outnyttjad åkermark. Den totala skörden av slättervall i landet kan därmed vara något underskattad.

4.2 Redovisning

Statistiken publiceras årligen i Statistiska meddelanden (SM-serie JO). SM:en innehåller kommentarer till resultaten, diagram, tabeller, fakta om statistiken och en sammanfattning på engelska. De preliminära resultaten publiceras också i form av pressmeddelanden.

Skördestatistiken avseende år 2013 publicerades vid följande tillfällen:

- Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Preliminära uppgifter för riket. 14 november 2013.
- Skörd av potatis. Preliminära uppgifter. 6 december 2013.
- Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Preliminära statistik för län och riket. 13 december 2013.
- Skörd av spannmål, trindsäd, oljeväxter, potatis och slättervall. Slutlig statistik. 16 april 2014.

Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. Den slutliga statistiken för tidigare år (fr.o.m. 1965) finns tillgänglig på länsnivå och för riket totalt i Jordbruksverkets statistikdatabas (åtkomst via www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (åtkomst via www.scb.se). I båda dessa statistikdatabaser finns också historisk statistik med tidsserier innehållande hektarskördar på länsnivå och riksnivå för åren 1913–2007, hektarskördar på produktionsområdesnivå för åren 1963–2007 samt totalskördar på riksnivå för åren 1921–2007. Statistik från databaserna ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram.

De som önskar erhålla SM med jordbruksstatistik i PDF-format per e-post, kan anmäla det till statistik@sjv.se.

En sammanfattning av den slutliga skördestatistiken redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

SCB rapporterar skördestatistiken till Eurostat sex gånger per år via en särskild internet-sida. De slutliga resultaten rapporteras först i september året efter skördeåret. Den preliminära och efter hand den slutliga statistiken publiceras via Eurostats databas:

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

4.3 Kvaliteten i redovisade data

Kvaliteten på statistiken kan bero på en eller flera av följande felkällor:

- Täckningsfel (under- och övertäckning)

- Urvalsfel
- Mätfel
- Bearbetningsfel
- Bortfall

Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i skördestatistiken.

Täckningsfel förekommer då målpopulationen och rampopulationen skiljer sig åt. Det finns två typer av täckningsfel, *övertäckning* och *undertäckning*. Övertäckning förekommer då en del av de företag som ingår i rampopulationen inte ingår i målpopulationen. Undertäckning uppstår om en del av de företag som ingår i målpopulationen inte ingår i rampopulationen.

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört eller inte odlar grödan utgör övertäckning. Tidigare år, då urvalsramen utgjordes av föregående års LBR, uppgick antalet nystartade företag till cirka 1 procent av undersökningspopulationen. Antalet företag som upphört eller som inte odlat undersökningsgrödorna uppgick under dessa år till cirka 5 procent. Från och med 2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om jordbruksföretagens arealer som underlag för urvalet. Detta medför att denna undertäckning minskats till en lägre nivå. För undersökningen om spannmål, trindsäd och oljeväxter var övertäckningen under år 2013 2,9 procent (126 företag). Övertäckningen var 14,4 procent (144 företag) för undersökningen om matpotatis och för potatis för stärkelse 6,3 procent (12 företag). I övertäckningen inkluderas företag som visar sig ha hela arealen av undersökningsgrödorna utarrenderad, vilket just för potatis är tämligen vanligt. Potatisodlingen behöver långa intervall i växtföljden och potatisodlarna arrenderar därför ofta mark vid andra jordbruksföretag. För vallundersökningen var övertäckningen 3,9 procent (39 företag). Här beror övertäckningen ofta på att mindre markägare valt att ansöka om arealstöd för vallarealen för att sedan överlåta skötseln till en annan lantbrukare. Övertäckningen bedöms påverka resultaten i ytterst liten utsträckning.

Arealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd utgör en annan typ av undertäckning. Dessa arealer är för flertalet av grödorna av marginell betydelse och brukar normalt inte ingå i skördeundersökningarna eftersom information om fördelningen på de olika grödorna saknas. Just under 2013 genomförde dock Jordbruksverket en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd. Dessa grödarealer ingår därmed i statistiken om Jordbruksmarkens användning avseende år 2013. Undersökningsresultaten visar att för alla de olika spannmåls-, trindsädes- och oljeväxtgrödorna motsvarade grödarealerna vid jordbruksföretag i LBR som inte söker stöd mindre än 0,05 procent av motsvarande totala grödarealer. För matpotatis var motsvarande andel mindre än 0,1 procent av totala matpotatisarealen. Ingen odling av potatis för stärkelse redovisades av de undersökta jordbruksföretagen som inte ansökt om arealbaserade stöd. För slätter- och betesvall med grödkod 50 vid jordbruksföretag i LBR som inte söker stöd motsvarade arealen 0,37 procent av den totala grödarealen. Motsvarande andel av arealen slätter- och betesvall med grödkod 51 (ej stödberättigande i miljöersättning för vallodling) som ej sökte stöd uppgick till 8,3 procent. Den övervägande delen av åkerarealen vid jordbruksföretag som inte söker stöd var alltså vall och outnyttjad åkermark. Vallarealen och totalskörden av slättervall underskattas därför i någon mån.

I samband med övergången från arealstöd till gårdsstöd år 2005 till följd av EU:s jordbruksreform ansökte fler jordbrukare om stöd än tidigare. Förändringarna av stödreglerna påverkade statistiken avseende arealerna av slätter- och betesvall, som då ökade med 10 procent. Denna ökning innebar inte att jordbruket förändrades på motsvarande sätt utan berodde till stor del på att stödreglerna ändrades.

Urvalsfel uppkommer genom att endast en del av de jordbruksföretag som odlar de aktuella grödorna ingår i undersökningen. I och med att skördenivåerna varierar mycket mellan olika företag blir resultaten starkt beroende av vilka gårdar som kommer med i urvalet. Som mått på tillförlitligheten anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfelet avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom täckningsfel eller mätfel. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 4 500 kilo per hektar med ett medelfel på 3,0 procent kan man med liten felrisk (5 procent) säga att intervallet $4\,500 \pm 2 \times 3,0 \text{ procent} \times 4\,500$ (dvs. 4 230 - 4 770 kilo per hektar) omfattar den verkliga hektarskörd. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelen är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning.

Medelfel redovisas för hektarskördar, totalskördar, obärgade arealer och grönfoderarealer. För vissa grödor i undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter är medelfelet för totalskörd större än medelfelet för hektarskörd. Anledningen är en osäkerhet i arealjusteringen för grödarealer skördade som grönfoder. I undersökningen om skörd av slättervall är anledningen istället en osäkerhet i uppdelningen av vallarealen då den fördelats på slättervallareal, areal betesvall och ej utnyttjad vallareal.

För att skörderesultat för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag och att medelfelet är högst 35 procent. För redovisning av obärgade arealer och grönfoderarealer krävs endast att det finns uppgifter från minst 20 företag.

Förekomsten av obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att statistiken om obärgade arealer och grönfoderarealer är mycket osäker.

Mätfel kan förekomma om lantbrukarna lämnar felaktiga uppgifter om skördeutfallet. Vid en del jordbruksföretag finns vågutrustningar av olika slag i anslutning till hanteringen av grödorna och ibland även monterade på tröskan. I dessa fall kan jordbrukarna lämna uppgifter baserade på vägda kvantiteter. Om grödorna har sålts kan uppgifterna baseras på kvantiteter enligt avräkningar eller leveransbesked.

Många jordbrukare uppger dock att det är svårt att bedöma skördens storlek för grödor som används som foder på den egna gården. Även för avsalugrödor kan det vara svårt för jordbrukaren att lämna säkra uppgifter i de fall grödan ännu inte sålts vid intervju tillfället. I dessa fall gör jordbrukarna vanligen en bedömning av kvantiteten utifrån antal lass eller fyllda volymer i lagringsfickor. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Bearbetningsfel undviks genom att kontroller görs både på mikronivå och makronivå och genom att standardiserade bearbetningsprogram används. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Bortfallet av jordbruksföretag i undersökningen om spannmål, trindsäd och oljeväxter blev i den slutliga statistiken 6,1 procent (267 företag), varav vägrare 3,3 procent (143 företag). Bortfallet av undersökningsenheter för matpotatis var 8,0 procent (80 företag) och för potatis för stärkelse 5,7 procent (11 företag). För vallundersökningen var bortfallet 11,1 procent (111 företag). Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden redovisas tillsammans med de slutliga undersökningsresultaten. Bortfallet är tämligen litet och har vid kontroll visat sig vara förhållandevis jämnt fördelat mellan olika typer av jordbruksföretag. Det bedöms inte leda till några systematiska fel.

5. Utvärdering och uppföljning

5.1 Ifylld utvärderingsmall

kriterie	CoP indikator	Fråga	Beskrivning	Ja	Nej	Delvis	Ej aktuellt	Kommentar
A2, C5	8.2/9.1/9.5	1.	Har metod för uppgiftsinsamling samt enkätfrågor och/eller intervjufrågor noggrant övervägts i syfte att göra uppgiftslämnandet så enkelt som möjligt? (4§ förordningen om officiell statistik)	x				
A2, C7	9.2	2.	Har tidsåtgången och kostnaden för uppgiftslämnarna uppskattats? (4§ förordningen om officiell statistik)	x				Uppskattningen av tidsåtgång bygger på underlag från tidigare år. Kostnaden har inte uppskattats.
A2		3.	Om uppgifter samlas in från kommuner eller privata näringsidkare: Har samråd skett enligt 3§ samrådsförordningen (1982:668). I praktiken; Har samråd skett med NNR, Kommunförbund etc.?	x				Samråd med NNR har skett.
		4.	<i>Har uppgiftslämnarna fått information om följande? (7§ förordningen om officiell statistik)</i>					
A2		4a	Ändamål med uppgiftsinsamlingen	x				
A2	2.1/2.3	4b	Vilken lag/förordning/föreskrift som reglerar skyldighet att lämna uppgifter				x	Ej reglerad av förordning.
A2	2.3	4c	Om uppgiftslämnandet är frivilligt	x				
A2		4d	Av vem och/eller på vems uppdrag samlas uppgifterna in	x				

A2		4e	Om samråd skett med NNR eller annan organisation som företräder uppgiftslämnarna	x				
A2	2.2/5.1/5.2/5.4/5.5	4f	Vilka bestämmelser om sekretess i sekretesslagen (1980:100) som kan bli tillämpliga på de insamlade uppgifterna	x				
A2	2.2/5.5	4g	Vad som gäller om uppgifternas bevarande		x			
A2	2.3	4h	Eventuella påföljder om uppgifterna inte lämnas				x	Frivilligt att lämna uppgifter.
A2		4i	Andra förhållanden som är av betydelse i sammanhanget, såsom den enskildes rätt att ansöka information och få rättelse	x				Om respondenten tycker att han/hon behöver mer information, finns det telefonnummer att ringa.
A1	5.3/5.5/5.6	5.	Finns rutiner för prövning av utlämnande av uppgifter ur sekretesssynpunkt (får vi lämna ut uppgifterna och i så fall på vilket sätt)? (9 kap 4§ sekretesslagen 1980:100)	x				Rutiner för prövning av utlämnande finns.
A1		6.	Finns rutiner för att förhindra att den officiella statistiken kan sammanföras med andra uppgifter i syfte att utröna den enskildes identitet? (6§ lagen om den officiella statistiken)	x				
		7.	<i>Har alla möjligheter att minska uppgiftslämnarbördan tagits tillvara?</i>					
C5/19	6.1/6.2/8.3/9.1/9.5/9.6/10.2/10.3/10.4	7a.	Finns en analys över möjligheten att minska urvalet?	x				Ja, för undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter.
C5/19	6.1/6.2/9.6	7b.	Finns en analys över möjligheten till urvalssamordning?	x				Ja, samordning sker med olika miljöundersökningar.

C5/19	8.3/9.1/9.2	7c.	Finns en analys över möjligheten att minska antalet variabler?	x				Ja. Analysresultatet blev antalet variabler utökades (majs år 2007). År 2011 utökades med skörd av ettåriga grönfoderväxter och minskades med arealer av ej planerad skörd av grönfoder.
C5/19	9.2	7d.	Har en analys gjorts avseende möjligheten att skicka ut enkäten så att den i tiden passar uppgiftslämnarna?	x				Nationella behov kräver att uppgifterna samlas in under hösten.
C5/19	9.3/10.2	7e.	Kan uppgiftslämnarna besvara blanketten elektroniskt?	x				
C4/19	8.1/9.3/9.5/9.6/10.3/10.4	7f.	Finns en analys gjord över möjligheten att använda administrativa data	x				Administrativ data används istället för att fråga om grödarealer.
A1	2.2/5	8.	Har skriftligt avtal upprättats mellan myndigheten och handläggaren om behandling av personuppgifter? (30§ PuL)	x				Ja, gäller både anställda på SCB och tillfälligt anställda intervjuare.

Användarbehov

A1	1.6	9.	Används beteckningen "Sveriges officiella statistik eller symbolen för officiell statistik i rapporten där statistiken publiceras? (4§ lagen om officiell statistik)	x				Ja, i tabellerna i HTML-filen och i Beskrivning av statistiken men inte i PDF-filerna av de Statistiska meddelandena.
A3		10.	Har statistiken publicerats så snart den är framställd? (3§ SCB-FS 2002:16)	x				

A3	6.5/13.1/13.2/13.3	11.	Har statistiken publicerats i rätt tid enligt ursprunglig publiceringsplan? Om JA gå vidare till fråga 4 (6§ SCB-FS 2002:16)	x				
A3	6.5/13.4	12.	Om tidpunkt för publicering ändrats, har publiceringsplanen uppdaterats? (6§ SCB-FS 2002:16)				x	
		13.	Finns översättning till engelska i sådan utsträckning att engelsktalande användare kan bilda sig en uppfattning om statistikens huvudinnehåll? (1§ SCB-FS 2002:16)					
		13a	Har följande översatts:					
A3		13b.	Titel	x				
A3		13c	Beteckning SOS		x			
A3		13d	Tabellförteckning	x				
A3		13f	Tabellrubrik	x				
A3		13g	Sammanfattning	x				
A3		13h	List of terms	x				
A4	6.4/15.6	14.	Har "Beskrivning av statistiken" upprättats och publicerats? (13§ förordningen om officiell statistik samt 1§ SCB-FS 2002:16)	x				
A4	6.4	15.	Har "Beskrivning av statistiken" publicerats samtidigt som den officiella statistiken? (13§ förordningen om officiell statistik samt 1§ SCB-FS 2002:16)	x				

A3		16.	Innehåller den publicerade rapporten uppgifter om tidigare publicering av statistiken? Om inte uppenbart onödigt. (4§ SCB-FS 2002:16)	x				
A2		17.	Är den individbaserade statistiken könsuppdelad? (14§ förordningen om officiell statistik)				x	
A3		18.	Finns dokumentation i sådan omfattning att framtida användning och bevarande av datamaterial underlättas? (3§ SCB-FS 2002:16)	x				Kvar att färdigställa Metaplus.
A2		19.	Har riksarkivet underrättats om förestående gallring? (12§ Statistikförordningen)		x			
A1		20.	Har icke gallrat material överlämnats till en arkiveringsmyndighet? (19§ Statistiklagen)			x		Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.
B2		21.	Är de viktigaste användarna dokumenterade?	x				
B1	11.1/15.6	22.	Framgår det tydligt i "Beskrivningen av statistiken" hur den kan användas?	x				
B3	11.1/11.2	23.	Har hänsyn tagits till användarnas behov och önskemål gällande statistikens utformning?	x				Har tagits hänsyn till samtal med användare.
B3	11.1	24.	Sker uppföljning av användarnas behov kontinuerligt (årligen eller annat)?	x				Ja, via användarråd och via förfrågningar från användare.
B4	11.1/11.3	25.	Inhämtas synpunkter på användarnas behov av förändring av statistiken?	x				Ja, via användarråd och via förfrågningar från användare.
B2	1.6	26.	Framgår det för användarna vad som är Officiell Statistik?	x				Via Beskrivning av statistiken och via HTML-filerna.
B2		27.	Är den engelska översättningen av SM:et tillräcklig för icke-svenskspråkiga användare?	x				

C11/I6	6.3	28.	Dokumenteras de fel som upptäcks i redan publicerade data?	x				
C11/I6		29	Åtgärdas fel som upptäcks enligt ROS riktlinjer	x				
I6	6.6	30.	Får alla användare tillgång till statistiken samtidigt	x				
C2	9.6	31.	Vad har gjort för att underlätta sam användning av statistiken?					
C2	14.3	31a	Används svensk lantbrukstypologi vid publicering (storleksindelning efter hektar ingår här)		x			Urvalsstorleken räcker inte för redovisning av både region och typologi.
C2	14.3	31b.	Används EU:s typologi vid publicering		x			
C2	14.3	31c.	Används svensk nationell typologi vid publicering		x			
C2	14.3/7.4	31d.	Används annan/egen typologi vid klassificering		x			
C2	14.3	31e.	Agnes relevanta standarder på ett sådant sätt att sam användbarheten underlättas?	x				
C11		32.	Finns mätinstrumentet allmänt tillgängligt?	x				Delvis.
C11		33.	Finns administrativa register som används dokumenterade?	x				Oklart hur Jordbruksverkets olika stödregister dokumenteras.
C1	7.1	34.	Anges relevanta EU-förordningar i beskrivningen av statistiken?	x				
C1	1.7/4.1-4.5/6.5/7.1/7.3/8.3/13.1/13.2	35.	Följs EU:s förordningar och direktiv vad gäller innehåll, kvalitet, och tidhållning?	x				För vissa grödor som skördas sent på hösten är tidsgränserna dock omöjliga att följa.

Planering och genomförande av undersökningen

C3	1.7/4.5/7.1/7.2/7.7	36.	Har metodexpertis bedömt/utvecklat/rådfrågats vad gäller vald statistisk metod?	x				
C8	1.7/8.1/8.2	37.	Har metodexpertis granskat utformningen av mätinstrumentet?	x				
C8	1.7/8.1/8.2	38	Har mätinstrumentets utformning granskats av expertis avseende blankettutformning/kommunikation med jordbrukare eller dylikt?	x				
C8		39	Är kommentarer avseende dokumentets utformning dokumenterade?	x				
C8	8.2	40.	Är mätinstrumentet testat på en testgrupp av respondenter?	x				
C8		41.	Är testet dokumenterat?	x				
		42.	Har under de senaste tre åren fördjupande kvalitetsstudier gjorts inom något av följande områden?					
C10;l4	1.7/4.1/4.2/4.4/4.5/8.3	42a	Kvalitetsstudie- design av undersökningen	x				Ny skördeförordning 2012 – konsekvenser för skördestatistiken
C10;l4	1.7/4.1/4.2/4.4/4.5/7.3/8.1/8.2/8.3/8.4/9.1/9.3/9.5/12.1/12.2	42b	Kvalitetsstudie- datakällor och datainsamling	x				SCB:s mätlabb granskade webbformulären 2009
C10;l4	1.7/4.1/4.2/4.4/4.5/7.1/7.2/8.5/12.1/12.2	42c	Kvalitetsstudie- bearbetning, estimation, analys			x		

C10;l4	6.3/6.5/13.1/13.2 /13.4/15.2/15.6	42d	Kvalitetsstudie- publicering,	x				SCB tar fram rekommendationer för publicering.
C10;l4	6.6/11.1/13.3/15.1	42e	Kvalitetsstudie- användarbehov	x				Rapport – Kartläggning av användarbehov 2012
		43.	Finns dokumentation avseende den senaste produktionsomgången inom följande områden?					
C11	15.6	43a	Dokumentation- design av undersökningen	x				
C11	15.6	43b	Dokumentation- datakällor och datainsamling	x				Metaplus dock ej färdigställt.
C11	15.6	43c	Dokumentation- bearbetning, estimation, analys	x				
C11	6.3/15.6	43d	Dokumentation- publicering,	x				
C11		43e	Dokumentation- användarbehov	x				
C11	10		Dokumentation- ekonomiskt utfall	x				
		44.	Finns dokumentation avseende den senaste produktionsomgången inom följande områden?					
C11, l12	1.7/12.2/15.6	44a	Dokumentation- urvalsfel	x				
C11, l12	1.7/12.2/15.6	44b	Dokumentation- svarsfrekvens för undersökningen	x				
C11, l12	1.7/12.2/15.6	44c	Dokumentation- partiellt bortfall		x			Information finns att tillgå, men den är ej "dokumenterad".
C11, l12	1.7/12.2/15.6	44d	Dokumentation- imputationer				x	
C11, l12	1.7/12.2/15.6	44e	Dokumentation- övertäckning	x				
C11, l12	1.7/12.2/15.6	44f	Dokumentation- undertäckning	x				
C11, l12	1.7/12.2/15.6	44g	Dokumentation- mätfel		x			Hur göra? Mäta all skörd?

		45	Finns process och arbetsbeskrivning/ar för framtagning av statistiken?					
C11		45a	Finns det en tidsplan för framtagningen av den senaste årgången av statistiken?	x				
C11		45b	Finns dokumentation över arbetsgången, t.ex. var data hämtas, nyckelpersoner som kan behöva tillfrågas etc?	x				
C11		45c	Finns dokumentation över föreskriftsprocessen?				x	
C11	1.5	45d	Finns dokumentation avseende IT-uppdatering, IT-utveckling?	x				
C11		45e	Finns någon form av övergripande dokumentation över viktiga flöden för att ta fram statistiken	x				
C12	4.1/4.2/4.4/12.1/12.2	46.	Görs en utvärdering efter varje produktionsomgång?	x				
C11	8.6, 12.3	47	Dokumentera större revisioner av statistiken t.ex. genom att jämförelser bakåt underlättas?	x				Omräkning vattenhalter. PM om metodbyten.
C11	13.5	48	Övervägs publicering av preliminära data där så är lämpligt?				x	Framställningstiden för den preliminära statistiken är väldigt kort.
C11	14.1	49	I de fall månadsstatistik/kvartalsstatistik publiceras jämförs dessa resultat med årssiffror?				x	
C11	14.1	50	I de fall som statistik publiceras för olika tidpunkter på ett år t.ex. djurantal, analyseras skillnader före publicering?				x	
C11	14.2	51	Dokumenteras systematiskt skillnader över tid och vad dessa beror på?	x				
C11	14.4	52	För hur många produkter dokumenteras brott i tidsserier?	x				Vad avses?
C11	15.3	53	Jämförs statistik från olika källor där så är lämpligt?	x				

C11	15.4	54	Görs specialstudier om användarna vill ha sådana? Och är dessa tillgängliga för allmänheten?	x				Sambearbetning av resultat från Gödselmedelsundersökningen och Skördeundersökningarna – finns publicerad.
-----	------	----	--	---	--	--	--	---

Registeranvändning För produkter som baseras på register

C11		55	Finns ämnesmässig kunskap om registret avseende registrets syfte, de definitioner som finns i registret etc.	x				
C11		56	Tas sådana kontakter att förändringar i registret är kända i förväg?	x				
C11		57	Har analyser gjorts av de skillnader av variabeldefinitioner i registret jämfört med de definitioner som önskas i statistiken?	x				
C11		58	Har analyser gjorts av skillnader i population och objektsdefinitioner och hur detta påverkar statistikens kvalitet?	x				
C11		59	Har det skett yttre händelser som kan antas påverka kvaliteten av registret?	x				
C11		60	Har en helhetsbedömning av registrets kvalitet för statistikändamål gjorts?	x				
C11		61	Görs en granskning av registrets kvalitet?	x				
C11		62	Har olika källor integrerats när kvaliteten i register bedöms?	x				
C11		63	Har kvaliteten vid matchning analyserats?	x				
C11		64	Är registret dokumenterat på ett sådant sätt att registrets kvalitet kan bedömas?	x				

5.2 Plan för analysrapporter

Skördestatistiken används tillsammans med statistiken om gödslingen i olika modeller för att beräkna näringsläckaget från det svenska jordbruket. Modellerna bygger på att skillnaden mellan näringstillförsel och bortförsel (skörd) beräknas. De forskare som arbetar med modellberäkningarna efterfrågar statistik som baseras på uppgifter om skörd och gödsling från samma företag, så att exempelvis hektarskorörden vid företag som inte gödslat alls kan beräknas. För att uppnå resultat i den riktningen har SCB genomfört så kallade positivt samordnade urval mellan skördeundersökningen för spannmål, trindsäd och oljeväxter och gödselmedelsundersökningen under åren 2001, 2003, 2007 och 2011. Det innebär att så många företag som möjligt blir uttagna i båda undersökningarna, utan att urvalsdesignen för någon av undersökningarna ändras. För åren 2001, 2003 och 2007 har vissa analyser gjorts och resultaten finns beskrivna i SCB-rapporten "Aspects of the Swedish survey on use of fertiliser and animal manure, May 2009". På uppdrag av Jordbruksverket har SCB under 2012 och 2013 genomfört en studie där motsvarande uppgifter avseende 2011 analyserats. Resultaten redovisas i en rapport benämnd "Sambearbetning av Gödselmedelsundersökningen och Skördeundersökningarna 2011" som finns publicerad på SCB:s webbplats i anslutning till miljöstatistiken. Tänkvärt är att utfallet visar de förhållanden som råder vid praktiskt jordbruk där många olika faktorer avgör val av gödselgiva och skördenivå, såsom t.ex. jordens mullhalt, förfrukt och prisnivåer på både gödselmedel och de skördade kvantiteterna. Analyser av detta slag kommer troligen att efterfrågas även framöver.

Det är vanligt att lantbrukarna lämnar spontana kommentarer tillsammans med skördeuppgifterna när det har varit särskilda omständigheter som påverkat skörderesultatet. Kommentarer om skador orsakade av vildsvin, hjortdjur, tranor och gäss förekommer ofta som en förklaring till låga skördenivåer. En del lantbrukare har tyckt att SCB borde ställa frågor om viltskador i samband med skördeundersökningarna. Inför 2014 har SCB fått finansiering från Jordbruksverket för en sådan viltskadeundersökning. Resultatredovisning med analyser av viltskadornas inverkan på skördenivåerna för olika grödor kommer att ske under 2015.

Dokumentation av analysrapporter sker i PM-serien PM RM/Lantbruksstatistik vid SCB.

5.3 Uppfyller produkten kriterierna för tillräcklig kvalitet

Det finns en aktuell beskrivning av statistiken, där kvalitetsdeklarationer ingår. Statistikens mål är tydligt formulerade. Undersökningen har också planerats och genomförts för att minst uppnå den tillräckliga kvalitetsnivån. Vid uppföljning av om den tillräckliga kvaliteten uppnås har det bedömts att den uppnås.

Det har skett en dialog samt en årlig uppföljning av statistikens kvalitet med de viktigaste användarna genom dels de användarråd som Jordbruksverket anordnar, dels via kontakter med andra statistikanvändare.

Kvalitetsstudier har genomförts och kommer framöver att göras efterhand som behov uppstår.

6. Dokumentation av observationsregister för arkivering

Dokumentation av variabler och observationsregister kommer att göras i Metaplus. Arbetet har påbörjats och bedöms bli klart under år 2016.